

Problemska konferenca ZK v PMI: Okrepiti moč delovne organizacije

Komunisti v delovni organizaciji PMI so si enotni v stališču, da je treba delovno organizacijo okrepiti, da bo učinkovitejša. Problemska konferenca 29. marca je dokazala, da imajo stališča v bistvenih zadevah povsem enotna.

Večina udeležencev je bila kar resenična nad enotnostjo ponedelja, saj je bilo v preteklih mesecih v konkretnih vprašanjih precej sporov. Strpen pogovor na problemski konferenci je pokazal, da gre za zadeve, ki se nečejo že od ustanovitve PMI, ampak se od prej, ko sta v sistem IMP

vključila Blisk in Elektrokovinar s svojo predzgodovino in problemi.

Zdaj je polarizacija ob dveh vprašanjih:

● Kakšna naj bo vloga skupnih služb v delovni organizaciji in tozda Inženirski biroji.

● Razvojna usmeritev tozdov — predvsem programska specializacija Elektrokovinarja, kajti za Blisk je predlagana izločitev iz PMI in združitev s Panonijo.

Komunisti iz tozdov so povedali, da želijo močne skupne službe. Dodali pa so, kakšno moč si od skupnih služb želijo: Namreč strokovno, ki bo odzivna na potrebe tozdov in bo z učinkovitim delom prispevala k njihovu dobremu poslovanju. Med drugim: ažurno računovodstvo, dobro planiranje, prodoren razvoj in komercialno, ki bo pridobila dovolj dela. Ne marajo pa naraščajočega administrativnega aparata, od katerega ne bi bilo nobenega učinka.

Komunisti iz delovne skupnosti in Inženirskih birojev pa so dali vedeti, da jim le besedna podpora nič ne pomaga. Potrebujemo zaupanje, pošteno razpravo o ponujenih predlogih in povsem konkretno, združevanje dinarskih kreditnih potencialov in deviz za uspešnejše pridobivanje dela.

Komunisti iz Elektrokovinarja so povedali, da so za programsko specializacijo, vendar preudarno in na osnovi premišljenih načrtov.

Na problemski konferenci so strnili kašipot za delo komunistov v devet točk:

1. Združitev vseh moči za močno in enotno DO PMI.
2. Potrebno je posebej proučiti poslovno politiko pri prodaji in izvajanju del.
3. Izdelati predlog razčiščenja prekrivanja proizvodnih programov.
4. Proučiti in predlagati zasnovo sistema dohodkovnih odnosov (skupni prihodek in svobodna menjava dela).
5. Preveriti ali obstoječi samoupravni akti ustrezajo, ter jih ustrezno prilagoditi.
6. Zaostriti osebno odgovornost vseh delavcev na vseh nivojih.
7. Okrepiti razvojno dejavnost DO PMI.
8. Okrepiti družbenopolitično dejavnost v DO PMI.
9. Izdelati program izrednih ukrepov.

Povzetek razprave objavljamo na 6. strani.

L. J.

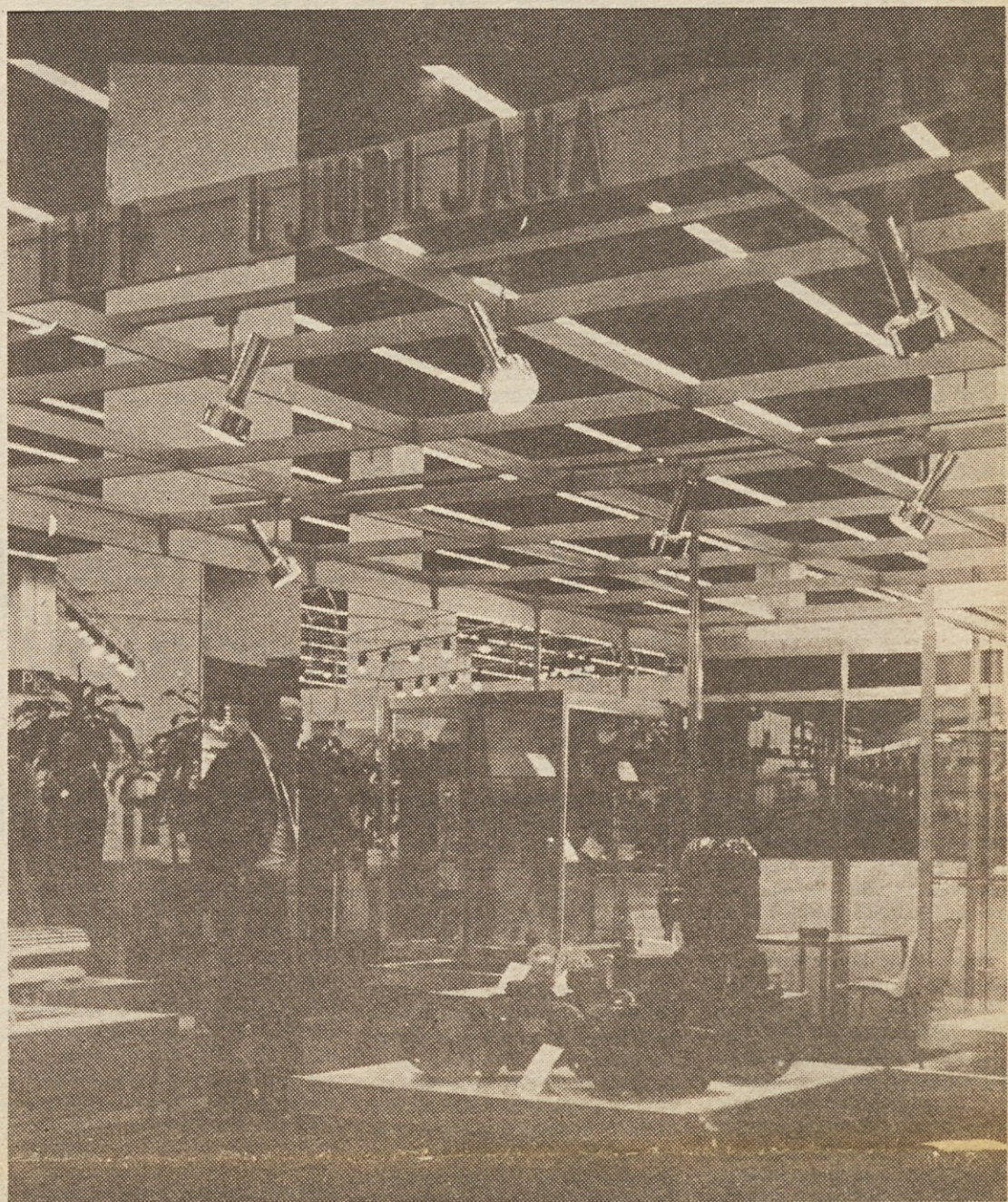

Tudi letos je uredniški odbor IMP Glasnika organiziral seminar o obveščanju. Seminar je bil 25. marca in škoda, da se ga niso udeležili predstavniki oz. dopisniki vseh tozdov IMP.

Predavala sta: mag. Pavle Zrimšek o odgovornosti za obveščanje in dr. Tomo Korošec, ki je predaval o temi od dogodka do vesti ter o novinarski slovenščini.

Oba predavatelja sta udeležencem nazorno in ob praktičnih primerih prikazala pomen informiranja, pa tudi pristop k novinarskemu delu od dogodka do objave vesti ali članka v dnevnem tisku. Po predavanjih so udeleženci seminarja obiskali tiskarno dnevnika Delo, kjer so lahko videli, kako nastane časopis. Na sliki: Udeleženci seminarja med ogledom Delove tiskarne.

RUDI WAND

IMP se je predstavil v Frankfurtu

V Frankfurtu v Zvezni republiki Nemčiji je bil od 22. do 26. marca specializiran sejem s področja termoelektrike in instalacijske tehnike, ki ga štejejo za enega najmočnejših tovrstnih sejmov v Evropi. Frankfurtski sejem je, tako kot zagrebški, vsako neparno drugo leto.

IMP se je tega sejma udeležil z delnim proizvodnim programom in sicer z regulacijsko tehniko v celoti iz programa tozda Trata Avtomatika, z obtočnimi črpalkami in drsnimi tesnili tozda Trata Črpalke, s toplotnimi izmenjevalci tozda Irak, s hladnovodnimi armaturami in z odlitki tozda Tovarna armatur ter s procesnimi črpalkami tozda Alchrom Ruše. IMP je na sejmu nastopil na prostoru 64 kvadratnih metrov. Obisk je bil presenetljivo velik, čeprav moramo tak sejem smatrati kot raziskavo trga — kot korak iz anonimnosti, saj doslej na podobnih sejmih v razvitih deželah nismo samostojno nastopali. Za ta sejem je imel IMP pripravljen ustrezen prospektni material, kar je bistveno prispevalo k opravljenim pogovorom.

Obiskovalci sejma so se zanimali za vse razstavljene IMP izdelke. Pričakovani poslovni uspeh bo na osnovi te začetne inercije potrjen z nadaljnjim komercialnim delovanjem posameznih tozdov. Če dve leti bi kazalo udeležbo na sejmu povečati, IMP pa bi se moral pojaviti na istem mestu, na povečanem razstavnem prostoru in s povečano udeležbo vseh proizvodnih tozdov na področju instalacij, sanitarij, ogrevanja in klimatizacije. Po sedanjih predvidevanjih bi za IMP zadoščal prostor približno 120 kvadratnih metrov ob racionalnem izboru eksponatov in z ustrezno pripravo ponudbe in s pripadajočo komercialno tehnično dokumentacijo.

IMP je na pogovorih na sejmu poudarjal možnost poslovnega sodelovanja za nastopanje v deželah tretjega sveta, za kar so poslovni partnerji pokazali zelo velik interes.

Seveda pa to poslovno sodelovanje vključuje tisto tehnologijo, ki je IMP nima, se pravi obogatitve IMP ponudbe s tehnologijo zunanjega partnerja za dežele tretjega sveta.

O vtisih s sejma pišemo tudi na 5. strani.

MARIJA PRIMC

Letna seja sindikalne koordinacije — predstavljena zaradi nesklepčnosti

Seja koordinacijskega odbora sindikata v sozdu IMP 5. aprila je odpadla zaradi nesklepčnosti.

Prišel je predsednik (je delegat TIO), pa oba delegata iz delovnih organizacij IKO in Panonija, delegat Emonda in delovne skupnosti sozda. Delegati vseh ostalih sindikalnih konferenc so manjkali, pač pa je prišel sekretar občinskega sindikalnega sveta Ljubljana — Šiška Bojan Košmrlj. Nerodno je, da so IMP sindikalisti svojo nevestnost pokazali tudi gostu. Na nesklepčno sejo je prišel tudi predsednik OO ZSMS Promont, ker naj bi razpravljali o pobudi za ustanovitev mladinske koordinacije v sozdu, ni pa prišel noben predstavnik sindikata iz Promonta.

Morda bo kdo pomislil, da je

bil dnevni red nepomemben. Presodite sami! To naj bi bila letna seja koordinacijskega odbora, na kateri naj bi predsednik poročal o delu v lanskem letu, predsedniki konferenc pa o poteku letnih sindikalnih konferenc. Na dnevnem redu je bila še obravnava lanskih poslovnih rezultatov in poslovanja v prvih dveh letošnjih mesecih. Skratka, za nekatere očitno ne dovolj pomembne tekme.

Pa še to: zadnja seja sindikalne koordinacije pred to nesklepčno je bila 16. novembra lani. Torej se res nihče ne more izgovarjati, da je preveč obremenjen s pogostim sestajanjem tega organa.

LOJZE JAVORNIK

IZ VSEBINE

● Kaj je novega v Iraku? Pogovarjali smo se s koordinatorjem slovenske gradbene operative v tej deželi Borisom Mikošem in Vinkom Franjom, ki je bil v Iraku kot delegat sindikata gradbenih delavcev Slovenije.

str. 4

● IMP se vse bolj vključuje v mednarodno delitev dela. Sodelovanje s tujimi partnerji nam omogoča izvoz in tehnološki napredek.

str. 5

Novi Skipov stroj — traktorski priključek nakladalec, preden so ga odpeljali na prvo predstavitev v Kranju na kmetijski sejem.

Trata-Črpalke: Drсна tesnila se uveljavljajo na tržišču

Težave so pri nakupu repromaterialov

Lani smo v Glasniku veliko pisali o Tratinih drsnih tesnilih. Da bi sedaj po daljšem molku spet spregovorili bralcem o tesnilih, smo se pogovarjali z direktorjem tozda Trata Črpalke Josipom Kolaričem.

»Kot vsak nov program, tudi program drsnih tesnil, potrebuje nekaj časa preden se polno uveljavi v proizvodnji in preden se pokažejo rezultati takega programa«, je dejal direktor Kolarič.

Pravi, da so lani v tozdu 100 odstotno uresničili program drsnih tesnil za standarni program IMP-jevih črpalk. Celo več. Z drsnimi tesnili so zadovoljili tudi svoje pooblaščenec servise, ki so prejšnja leta imeli največ pripomb na pomanjkanje teh izdelkov. Tudi finančni rezultat je bil predvsem v zadnjem lanskem četrtletju zelo ugoden. Lani so za domače črpalke in za potrebe vseh pooblaščenih servisov naredili 10.700 kompletov drsnih tesnil, kar finančno pomeni približno 26.750,00 dinarjev.

Do začetka leta 1982 so delali drsna tesnila, ki niso bila kompletno izdelana. Na teh tesnilih so v tozdu opravljali strgarska dela, medtem ko so lepanje, kontrolo in lotanje za tozdu opravljali kooperanti. Lani pa so vsa drsna tesnila v celoti izdelali na Trati sami s svojo tehnologijo.

»Drugo področje«, je dejal Josip Kolarič, »so drsna tesnila za eksterno proizvodnjo — za jugoslovanske proizvajalce, ki proizvajajo sorodno opremo bodisi na področju črpalk ali kakšnih drugih izdelkov, kjer se uporabljajo podobni principi tesnenja z drsnimi tesnili, vendar v drugačnih konstrukcijskih zahtevah bodisi glede tipov ali izbire materiala v drsnem tesnilu.

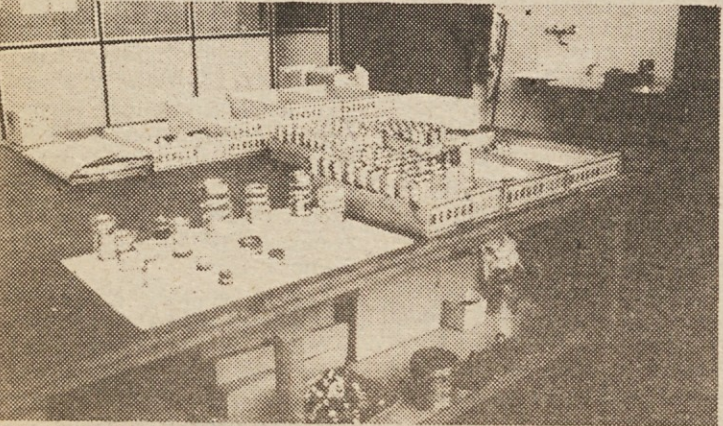
Ko govorimo o tej fazi proizvodnje drsnih tesnil, lahko rečemo, da smo veliko naredili, kljub temu, da smo se srečevali s težavami pri dobavi nekaterih repromaterialov z domačega tržišča, to je predvsem grafit, kromogus litine, keramike, teflona in vzmetne nerjaveče žice. Problemi so bili tudi s kvaliteto teh materialov in v dinamiki dobav materialov.

Da bi se izognili vsem navedenim težavam, smo večino teh materialov uvažali, pri čemer pa se je zatikalo pri deviznih sredstvih in dobavnih rokih. Tudi kupce je bilo lani potrebno navezati na našo proizvodnjo, saj so le ti dotlej največ tovrstnih izdelkov uvažali od priznanih proizvajalcev drsnih tesnil. Tem kupcem smo najprej dostavili prototipne vzorce, ki so jih preizkusili na svojih izdelkih. Na podlagi tega smo pa potem sprejemali naročila.

Glavni odjemalci drsnih tesnil so Jugoturbina Karlovac, ki letno potrebuje 25.000 komadov enega tipa drsnega tesnila, medtem ko pričakujemo Jugoturbino naročilo za ostale tri tipe drsnih tesnil, za katere se opravljajo meritve. Elektrokovina Maribor je lani naročila 1000 komadov drsnih tesnil. Prva Iskra Barič 2000 komadov, pri čemer je treba omeniti, da so ta drsna tesnila za kemično industrijo in zelo zahtevna, vendar, smo jih kvaliteto izdelali ter z njimi pridobili naročnika, ki je zadovoljen z našimi tesnili, saj je z njimi odpravil drag uvoz.

V proizvodnji drsnih tesnil je zelo pomembna kontrola kvalitete.

Drsna tesnila.

Eden od večjih odjemalcev tesnil je Jastrebac Niš z 10.000 komadi drsnih tesnil letno. Nadalje je med kupci tesnil Sever Subotica, ki jih potrebuje približno 40.000 kosov letno. Poslali smo mu vzorce in po zadnjih podatkih pričakujemo tudi njegovo naročilo. Vse potrebne vzorce je dobil tudi odjemalec Tovarna Tito Skopje, od katerega pričakujemo tudi naročilo. Med odjemalci tesnil je še Iplas Koper, ki je že dobil 100 kosov in naročil še 1000 drsnih tesnil.

Lani so dobili prve pošiljke drsnih tesnil bodisi kot vzorčne komade ali prve serije in jih potrdili kot kvaliteta Elektrokovina Maribor, Prva Iskra Barič, Jeklotehna tozda Merkur, Jeklo Ruše, Iplas Koper tozda Plastovent, Litostroj Ljubljana, Exotherm Kranj, Dana Mirna, Žito-prerada Bihač, Institut za turbin-

Obisk v novi Itakovi tovarni

Kupili bodo še dodatno opremo

Ob koncu lanskega leta je tozda ITAK zaključil gradnjo in opremljanje svoje tovarne. Tako ima dovoljenje za poskusno obratovanje do letošnjega oktobra. Do tedaj bo potrebno odpraviti napake in pomanjkljivosti, ki so bile ugotovljene pri tehničnem pregledu tovarne.

Tovarna in tehnično operativni prostori so bili zgrajeni po projektu, pri čemer je treba poudariti, da ni bila prekoračena predračunska vrednost gradbeno obrtniških del in opreme. S tem je bila zaključena prva faza izgradnje tovarne, medtem ko bo potrebno v drugi fazi dati prednost dodatni tehnološki opremlitvi, novim proizvodnim programom in povečanju izvoza.

V sedanjem srednjeročnem obdobju bo tozda — v kolikor bodo dopuščale finančne možnosti — zgradil skladišče in razrez reprodukcijskih materialov. Na zahtevo Ljubljanske banke je ITAK nabavil dodatno novo razvito opremo od domačih proizvajalcev in delno tudi iz inozemstva.

Osnovni namen izgradnje nove tovarne je bil povečanje proizvodnih in operativno tehničnih prostorov, posodabljanje in zadostitev zahtevam higiensko tehnično varnostnih predpisov za tovrstno proizvodnjo. »Spomniti se namreč moramo,« je dejal direktor tozda Anton Pančur, »da nam je republiški inšpektor dela ob rednih pregledih starih proizvodnih prostorov le stežka dovoljeval njihovo uporabo.«

Poleg omenjenega je perspektiva še v komunalno opremlje-

Nov program v Skipu

Z nakladalcem preizkušajo lastno hidravliko

V aprilu je Skip na sejmiših v Kranju in Gornji Radgoni razstavil nov stroj — to je traktorski priključni nakladalec. Toda še bolj kot stroj sam, je za Skip in IMP pomembna hidravlika, ki je vanj vgrajena.

Skip tudi v svoje standardne stroje — rovkopač in terenski viličar — vgrajuje precej hidravlike. Z njo pa so imeli precej težav, saj s kvaliteto hidravlike, ki jo dobavlja Prva petoletka, niso zadovoljni.

Ker torej v Jugoslaviji ni proizvajalca, ki bi jim lahko ponudil dovolj kvaliteto hidravlike, so se odločili, da jo bodo razvili sami. Razvojna skupina pod

vodstvom Bogomira Urbasa je opravila to nalogo in ponudila celo enostavnejše rešitve za hidravliko, kot jih uporabljajo doslej — pa še iz domačih materialov.

Toda eno je načrt in prototip, zdaj je treba hidravliko temeljito preizkusiti. Pravi preizkus pa je le, če je vgrajena v stroj, da lahko vidimo, kako se bo obnašala med delom.

V Skipu so menili, da nove hidravlike ne morejo vgraditi v rovkopač, ki je znan izdelek, saj so jih naredili in prodali že okrog tisoč. Tako prepričani v uspešnost novosti še niso, razen tega obstaja vprašanje servisa, nadomestnih delov in pogodb s Prvo petoletko.

Torej so se odločili, da bodo izdelali povsem nov stroj za preizkus nove hidravlike — in to je traktorski priključni nakladalec, sta povedala direktorja tozda Jože Horvat in vodja razvoja Bogomir Urbas. Tu je tudi prišlo do podvajanja s tozdom Dvigalo, ki uvaja proizvodnjo enakega stroja v sodelovanju z zahodnonemskim podjetjem Greisser.

Skipov nakladalec — doslej so izdelali dva stroja — ima nosilnost 600 kilogramov, za pogon pa potrebuje traktor od 30kW dalje. Skonstruiran je tako, da ga bodo izdelovali v celoti iz domačih materialov.

Se en razlog je, zakaj so razvili za preizkus hidravlike ravno ta stroj. »Proizvodnja vseh ostalih Skipovih strojev terja precej kooperantov, tega bomo pa lahko izdelovali sami, zato ne potrebujemo večjih obratnih sredstev. Razen tega vemo, da imajo kmetje mnogo traktorjev, ki so slabo izkoriščeni,« pravi Bogomir Urbas. S takim strojem se uporabnost traktorja seveda poveča, saj ima razne priključke za

delo na polju, pa tudi za kopanje kanalov, natovarjanje in iztovarjanje zemlje, kavelj za dvigovanje klešče za nakladanje hlodov in

Kranjski in radgonski sejem sta končana, toda zaenkrat je prezgodaj govoriti o prodajnih možnostih. »Kaže, da zanimanje kupcev obstaja. Toda že zaradi gospodarskih razmer v državi težko reči, kakšno bo dejansko povpraševanje. Oprijemljive podatke nam bo dal maja kmetijski sejem v Novem Sadu,« pravi Jože Horvat.

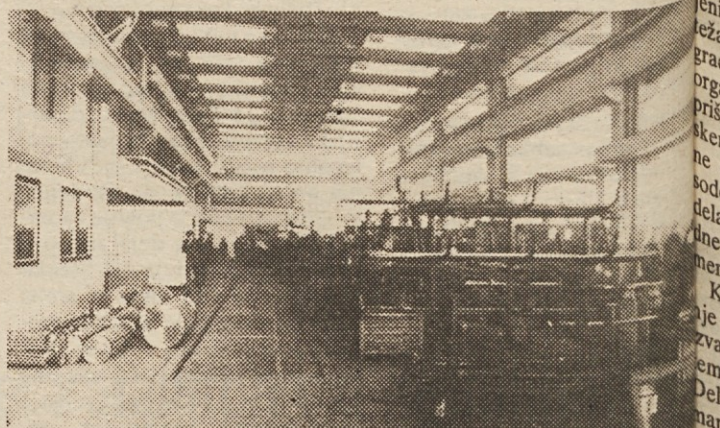
Sicer pa so v Skipu s strojem hidravliko zadovoljni. Pravi preizkuse sta dobro prešla. »Naredili smo komplet cilindrov za dva stroja in niti pomisleka nismo, da bi bilo lahko kaj narobe,« pravi Bogomir Urbas. Sicer veda pa bo dokončna sodba možna šele, ko bo stroj pokazal, kako se obnaša pri pravem delu na kmetiji.

V Skipu pa razmišljajo tudi o makro napreju s hidravliko. »Samo tramo, da je razvoj hidravlike IMP interesanten. Samo Skip rabi letno 4000 cilindrov, vgrajen je pa jih tudi drugi naši tozda da o drugih slovenskih strojništvih gradnjaških tovarnah ne govorimo,« pravi Jože Horvat.

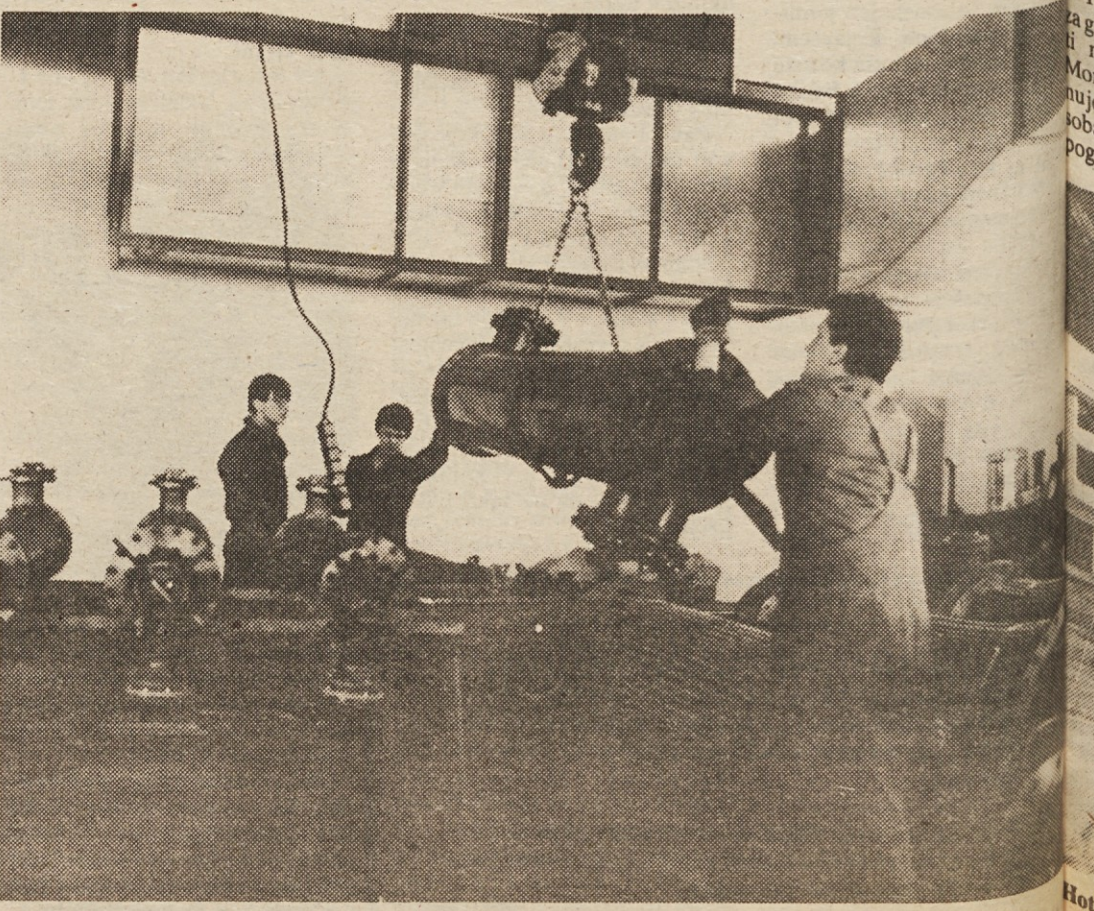
To je torej program, ki ga kupcev najbrž ne bi manjkalo. Zdaj v Skipu predlagajo, da bi se v sozdu dogovorili, kakšne naše lastne potrebe, pa tudi kako bi uvedli to proizvodnjo. Skip sam namreč nima dovolj denarja, da bi jo začel. Potrebno je torej pomoč drugih zainteresiranih tozdu. Tudi to, da bi v proizvodnji sodelovali drugi tozdi, za Skip sprejemljivo.

»Dejstvo je, da razvoj hidravlike ni bil drag. Mi hočemo kvaliteten cilindri po primerni ceni. Navsezadnje jih lahko proizvajamo tudi kak drug tozda, če ima moč, za nas je bistveno, da imamo bomo izdelek, kakršnega potrebujemo,« pravi Jože Horvat.

LOJZE JAVORN

Pogled v novo Itakovo Proizvodno halo.

Proizvodnja toplotnih izmenjevalcev.

Objekti, ki jih gradimo: Hotel Palas v Petrovcu na moru

Delali so po dvanajst ur dnevno — tudi ob sobotah

V Petrovcu na moru, mestecu v črnogorskem primorju, ki ima le štiri hotele B kategorije, je tik ob morju zrasel lep Palas hotel A kategorije, ki ima 11.000 kvadratnih metrov skupne uporabne površine. V njem je 361 postelj. V hotelu so vgradili strojne instalacije monterji mariborskega tozda Montaža, ki so bili na gradbišču Palasa od sredine lanskega februarja pa do druge polovice letošnjega marca.

Vodja strojne montaže je bil Marjan Jančar. Investitor gradnje tega objekta je bil Montenegro turist. Gradbene projekte za hotel je izdelal Republiški zavod za urbanizem Titograd, projekte za termotehnične instalacije pa Janko Lisjak Beograd.

Glavna gradbena dela je izvajal SGP Pionir Novo mesto. Gradnjo hotela je sofinanciral Razvojni center Celje s pomočjo celjskih organizacij združenega dela kot medrepubliško sovlaga-

Prvotni zaključek gradnje hotela je bil sicer predviden 13. julija lani, vendar se je ta rok premaknil na letošnji 19. marec, kar je posledica nedodelanih projektov, ki so povzročili tudi podražitev gradnje za približno 210 milijonov dinarjev. Dela so se zavlekla tudi zato, ker ni bil zagotovljen ves denar za dokončanje vseh del.

Objekt je vreden 540 milijonov dinarjev. Po osnovni pogodbi je bila vrednost del Montaže Maribor 46 milijonov dinarjev, končna vrednost pa je bila 55 milijonov dinarjev. Oprema, ki jo je vgradil tozd Montaža, je jugoslovanska. Klimatske naprave in pripadajoča avtomatika ter regulacije so izdelki IMP-jevih tozdov (Klimat, Trata — Črpalka, Trata — Avtomatika). Izlozijska dela je opravil tozd KO Ptuj. Ker je tozd Montaža prevzel tudi dela bazenske tehnike, je dela na tem področju opravil kot kooperant Cevovod Maribor.

Kot je povedal vodja strojne montaže Marjan Jančar, so dela na gradbišču oteževali neusklajeni projekti. Prihajalo je do težav glede prehrane delavcev na gradbišču, saj ti sprva niso imeli organizirane prehrane, kajti prišli so na ta objekt v izvensezonskem času, ko gostinski objekti ne obratujejo. Zaradi dobrega sodelovanja s SGP Pionir, so se delavci lahko za en obrok dnevno abonirali v Pionirjevi menzi.

Ker se je rok zaključka gradnje premaknil, so glavna dela zavajali poleti, ko je bil največji tempo z 12 urnim delavnikom. Delali so tudi ob sobotah in najmanjša dela opravili celo ob nedeljah, da niso ovirali drugih izvajalcev del na objektu.

Težko je bilo dobiti monterje na gradbišče v Petrovcu ker so bili na drugih gradbiščih tozda Montaža Maribor. Monterji stanujejo v Petrovcu v zasebnih sobah. Z zasebniki je imel tozd pogodbo in jim je plačeval naje-

mnino povprečno 160 dinarjev za posteljo. Pogoji nastanitve in prehrane delavcev na gradbišču so se bistveno izboljšali novembra lani, ko je tudi po sezoni ostal odprt hotel vojnih invalidov 4. julij, kjer so se zaradi ugodne cene penzionarji delavci nastanili. Problemi so glede prevoza. Zato so delavci mariborske Montaže poskrbeli, da so dobili na gradbišče kombi in Renault 4.

Težave so bile pri dobavi materiala, ki ni prihajal na gradbišče v dogovorjenih rokih ali pa je prihajal, pa je bil pomanjkljiv. Zato so bile potrebne pogostne urgence, pri katerih se je spet zatikalo zaradi zelo slabih ali nika-

Ker so delavci po več mesecev na gradbišču in tako odtrgani od družine, imajo možnost iti enkrat mesečno domov za nekaj dni.

Kako so preživeli monterji prosti čas v Petrovcu? Ob nedeljah so za delavce organizirali par piknikov v bližini Petrovca, za kar so delavci sami prispevali sredstva. S Pionirjem in z drugimi izvajalci del na gradbišču so organizirali srečanje v nogometu. Organizirali so tudi dva izleta in sicer enega na Cetinje z ogledom Njegoševga mavzoleja in drugega v Ulcinj, kjer so si izletniki ogledali zanimivosti Ulcinja in poznano plažo. Za zaključek del so organizirali piknik v Lučih blizu Petrovca. Sredstva za ta piknik so delavci zbrali s prodajo embalaže na gradbišču, manjka-joča sredstva pa so še sami prikabili.

Delavci so bili na gradbišču obveščeni v vseh pomembnih dogajanjih v IMP z zapisniki, ki so prihajali, žal, z zamudo in z Glasnikom, ki je prav tako zamujal. Ker je večina IMP-jevih monterjev na tem gradbišču Štatercev, so imeli naročena tudi 2 izvoda Večera. Delo so dobivali od Pionirjevcev. Dokler so delavci stanovali pri zasebnikih, so imeli v eni zgradbi tudi televizor, ki ga je nabavil sindikat tozda. Ko so se preselili v hotel, so imeli tam možnost gledati televizijo.

Vodilni monter Adi Lešnik, ki je bil na objektu vse od sredine lanskega marca do konca gradnje Palasa, pa je povedal, da je gradnja potekala v ostrem tempu. Projekti so bili slabi in so jih projektanti iz dneva v dan spreminjali. Monterji tozda Montaža so opravljali tudi dela, ki ne spadajo v njihovo stroko, predvsem pri vodovodu, kurjavi

in klimi, kjer so puščali odprtine za potek instalacij, ki so jih potem vgrajevali monterji mariborske Montaže, delali so tudi v gradbeni konstrukciji. To pa je zanje pomenilo stalno prisotnost na gradbišču, celo ponoči. Pri tem je nastala zamuda časa, ki ni bil ovrednoten.

Delavci, ki so na gradbiščih — oddaljenih nad 300 kilometrov od sedeža tozda, niso ustrezno stimulirani za delo na terenu. To bi se moralo rešiti s pravilnikom o nagrajevanju. Če bi bilo delo bolj vrednoteno, bi lažje dobili delavce za oddaljenejša gradbišča.

MARIJA PRIMC

ISO je načrtovani izvoz presešel za 47 odstotkov, pa vendar poslovni rezultati niso rožnati

Delitev proizvodnih programov v Emondu se ne premakne z mrtve točke

V tozdu ISO Slovenske Konjice so lani v primerjavi s težavami gospodarjenja v republiki razmeroma dobro poslovali, medtem ko pa rezultati gospodarjenja znotraj tozda niso zadovoljivi.

Dosegli so skoraj 95 odstotkov planirane realizacije; stroške poslovanja pa so presežili za 1 odstotek, zato je dohodek manjši. Zaradi tega pa je bil tudi čist dohodek manjši od planiranega. Tako se je tozd znašel v likvidnostnih težavah, saj mu primanjkuje sredstev za poslovni sklad. Z najemanjem kratkoročnih kreditov rešuje ISO tekočo likvidnost, kar pa je pri sedanjih visokih obrestnih merah zelo neugodno.

Kar zadeva poslovanje proizvodnje, je le-to nezadovoljivo predvsem zaradi nezadostne angažiranosti vodilnih delavcev, ki niso pripravljeni bodisi razumeti ali pa sodelovati pri sprotne reševanju problematike v tehnološkem procesu. Tu so mišljene vse faze proizvodnje od priprave dela, nabave, same fizične proizvodnje do ekspedita. Vodilni delavci se bodo morali bolj zavzeti, da bodo zastavljene naloge reševali kvalitetno in hitro. Redke izjeme so tisti delavci, ki so pripravljeni delati tudi po zaključku delovnega časa, ker se zavedajo, da je realizacija odvisna od vseh, tudi od posameznika.

Proizvodni delavci so v glavnem dobri; posamezniki, ki izstopajo v pozitivnem ali v negativnem smislu, so le redki. Premalo je v tozdu zavzetosti za

večje angažiranje pri delu, pri disciplini in pri štednji z materialom.

ISO ima še vedno za 20 odstotkov preveč režijskih delavcev, kar pomeni, da je skoraj na jugoslovanskem povprečju. Namerava se približati branžnim normativom podobnih podjetij na zahodu.

Medčloveški odnosi v tozdu niso rožnati. Posamezni delavci vidijo le svoje osebne koristi, le redkokdo pa postavlja v ospredje, namesto svojih potreb, interese organizacije združenega dela.

Med delavci se pojavlja preveč tolerančnosti pod krinko, da se nihče noče komu zameriti oziroma iz familijarnih razlogov.

Potrebno bo čimprej temeljito reorganizirati nekatere službe, ki ne opravljajo zadovoljivo svojih nalog v tozdu.

Sistem nagrajevanja v tozdu nima prav nič skupnega z nagrajevanjem po opravljenem delu. Dobri delavci niso dovolj stimulirani za svoje delo, prav tako pa niso slabi delavci ustrezno kaznovani. Dokler ne bodo uredili teh odnosov, tudi ne bo prave delovne vneme. S sedanjim načinom nagrajevanja dajejo namreč potuho lenuhom, dobri delavci pa so na ta način prikrajšani.

V tozdu zelo primanjkuje kvaliteten strokovnega kadra. Razlog za pomanjkanje je v tem, ker so Slovenske Konjice majhen kraj in ker so le-te oddaljene od izobraževalnih centrov.

Rešitve z obstoječimi kadri v tozdu so izhod v sili, zato se bo potrebno čim bolj zavzeti za pridobitev dobrega strokovnega kadra.

»Po mojem mnenju«, je dejal v.d. direktor tozda Stanko Pavrič, »medtozdovski odnosi niso taki, kot bi morali biti. Vsak tozd gleda svoje ozke interese in čeprav mu gre zelo dobro, ga ne briga životarjenje sosedu, ker se v takem tozdu ne zavedajo, da je njihovo blagostanje tudi rezultat drugih tozdov ali pa trenutne konjunktura na tržišču. Nihče noče slišati za dohodkovne odnose, za sortima izdelkov našega tozda. Nič ni narejenega na razvojnem področju. Kljub večkratnim sejam in pogovorom na ravni de-

lovne organizacije ni še ničesar narejenega na področju delitve proizvodnega programa med tozdoma ISO in TEN Energetika. Vodstvo delovne organizacije Emond bo glede tega prej ali slej moralo ukrepati. Vezava obratnih sredstev in asortima repromaterialov, kot tudi izdelava dokumentacije bi se bistveno izboljšali že samo z delitvijo proizvodnega programa. Sprašujem se, kaj so glede tega ukrenili zveza komunistov, sindikat in ostale družbenopolitične organizacije v delovni organizaciji Emond, če že vodstvo delovne organizacije ne da nikakršnega odgovora.

Mislim, da na ravni sozda ni tiste udarne moči, ki bi jo IMP, kot tipična inženiring firma lahko imel. Skrajno neresno je, predvsem za današnji čas, kon-

kuriranje med tozdi. Ni skupne nabave repromaterialov. V tem nas daleč prekaša konkurenčna firma Energoinvest. Zasluži pa pohvalo za delo Interna banka IMP.«

Konjiški tozd ISO je lani izvozil 47 odstotkov več, kot si je s planom začrtal, kar pomeni skoraj 12 odstotkov celotne realizacije izvoza. Za letošnji načrtujejo prav tako 12 odstotkov izvoza, kar naj bi jim prineslo 32 milijonov deviznih dinarjev. Z devizami delno rešujejo zapleteno nabavo repromateriala, kar že prehaja do nesmiselnosti. Jugoslovansko tržišče repromateriala, kjer kupuje ISO, je namreč že tolikanj pokvarjeno, da brez devizne soudeležbe kmalu ne bo mogoče ničesar več nabaviti.

MARIJA PRIMC

Tudi če smo razdeljeni, odnosi ne smejo biti slabši

Škodljiv boj za prestiž

Proizvodnja je zahtevna zadeva. Vsaka minuta ima lahko svoje pogoje in možnosti, človek pa mora biti pravi regulator teh odnosov. Ker pa si vsak ne more privoščiti vsega, kar potrebuje, še orodje, stroj uporablja tudi kolektivno, še posebno zato, če je to že nekaj bilo. Naše pojmovanje kolektiva in svojega je često spremenjeno v misel »Tvoje je tudi moje«, ne pa obratno.

Hudo se ti zdi, če nekdo za koga nekaj dela že dve desetletji in to uslugo spet napravi, pa potem grmijo besede okrog njega, da bi tega ne smel delati, kajti tudi »oni« so taki, da delo za drugega na svojem odvijajo v nedogled. Zdaj se pa gremo. Kakršen si ti, moram biti tudi jaz. Kot da nihče ne sme biti boljši od drugega.

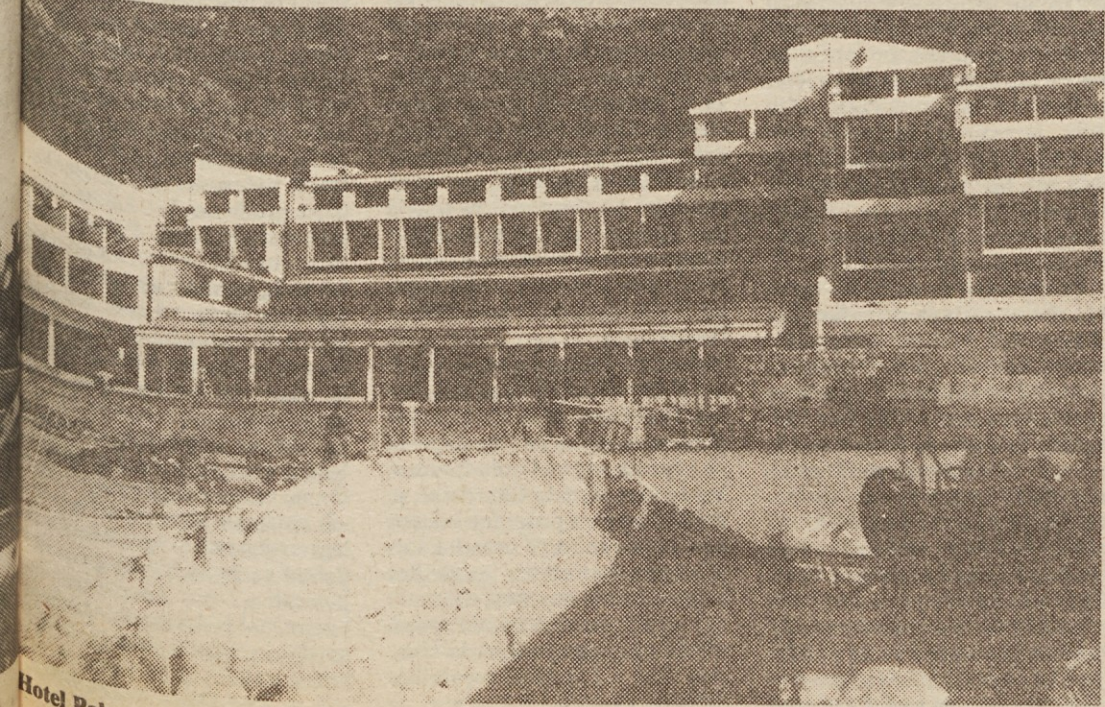
In ker je bil kolektiv razcepljen na dva dela, se pravi organiziran v dva tozda, ker je pač taka proizvodnja, da tako se je to moralo zgoditi, se je tudi nekdanja harmonija kolektiva nekako spacičila. Pa ne zato, ker bi bili proti novim in bolj uspešnim oblikam proizvodnje, pač pa slabšajo odnose prestižne želje.

Razlage o odnosih v kolektivu bi nas zapeljale v nedogled. Vsak človek je nekaj osebnega in ima svoj prav, pa tudi pravico do vpliva. Toda tak sistem že v medčloveških odnosih ni dober, ne bi pa smel priti do polnega izraza, v proizvodnji, pri izvrševanju nalog, planov, ustvarjanju dohodka, ki je bistvo našega dela in razvoja. Vsak izmed nas ima lahko še tako družbeno zavest. Sklicevanje na svoje zasluge tu ali tam nič ne pomaga, če to ni danes ali jutri pravilno pojmovano in uporabljeno.

Če velja geslo »Delu čast in oblast«, potem morajo biti temu podrejeni vsi ostali postopki, ki vodijo samo k sporazumnemu uspehu. Če ne zdaj, pa pozneje ne bo koristno imeti pod eno streho dveh taborov, ki bi merila svoje moči in pravico eden na račun drugega z namenom ovirati izpolnjevanje dnevnih nalog v proizvodnji. Prepričani smo namreč, da bi morali imeti danes že tak strokovni in upravni kader, ki bi skrbel za homogenost in uspehe bolj, kot si to lahko predstavljamo, če pomislimo na to, da večina delavcev pozna le svoje okolje in delo, za širše pojmovanje vsega, kar pogojuje uspehe, pa nimajo zanimanja.

Vsakdo izmed nas ima lahko svoje poglede in če hočemo zamisel organizacije dela, vendar je skladnost kolektiva velik cilj, ki vsem koristi. Tega pa se verjetno zavedajo tudi tisti, ki včasih kalijo vodo, da ni med nami vse tako bistro, kot bi moralo biti. Zdravila za to pa so, samo malo v svojo vest je treba poseči in speljevati razumevanje.

FRAN VODNIK

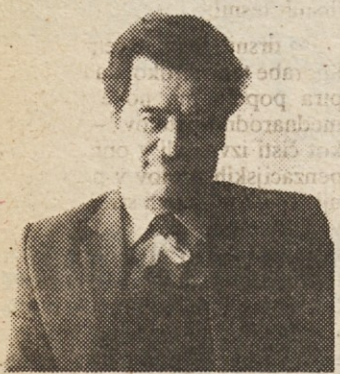
Hotel Palas.

Pogovor z Borisom Mikošem, koordinatorjem slovenske gradbene operative v Iraku

IMP ima dovolj izkušenj, da lahko tudi v zahtevnih mednarodni konkurenci pridobi nova dela

Boris Mikoš je koordinator slovenske gradbene operative v Iraku, zato dobro pozna razmere v tej deželi. Če kdo, bo on vedel, kakšne so perspektive za nadaljevanje del, pa tudi kaj moramo Jugoslavan narediti, da se bomo uspešno kosali z močno konkurenco pri izvajanju investicijskih del v tujini. Mi se radi hvalimo, kako dobro delamo v Iraku, pa me je zanimalo, kaj meni o tem on kot kompetenten strokovnjak, ki naše delo gleda od zunaj. Med dopustom marca si je vzel čas, da sva imela pogovor posebej za IMP Glasnik in naj kar takoj povem, da je naše fante v Iraku lepo pohvalil. Sicer pa je povedal:

»Irak je bil do nedavna eno največjih gradbišč na svetu. Za uresničevanje svojih razvojnih programov je vlagal skoraj 20 milijard dolarjev letno — ali 1,5 milijona dolarjev na prebivalca. Neuspeh v zvezi s pričakovanim, da bo v Iraku konferenca neuvršenih in dejstvo, da vojna z Iranom traja že več kot 30 mesecev, pa se odraža tudi na gospodarski moči države. Obseg investicij so odločno zmanjšali:

Boris Mikoš.

okrog 80 odstotkov investicij na civilnih objektih so ustavili, druge pa nadaljujejo s krediti, ki so jih dali izvajalci. »

To kaže splošne gospodarske razmere, ne velja pa za objekte, na katerih delamo mi. Boris Mikoš pravi: »Slovenska gradbena operativna dela pretežno na objektih, ki jih je dobila na podlagi posebnih naročil, in zaenkrat še nemoteno dela, ne da bi se srečevala s kakršnikoli nepremotljivimi težavami.

Letošnji plan IMP v Iraku je okrog 175 milijonov dolarjev in v prvih letošnjih mesecih dela dobro tečejo. Računamo, da bomo v dogovorih med Irakom in Jugoslavijo našli ustrezne rešitve za nemoten potek vseh teh del, za katera so bila pogodbe sklenjene že pred letom in več.

Trenutno ima IMP na osnovi že podpisanih pogodb zagotovljenega še precej dela za letos in del prihodnjega leta. Zdaj čakamo na začetku pogajanj za sklenitev pogodbe o gradnji še enega industrijskega objekta, kar vam bo zagotovilo delo še za drugo polovico 84 in delno za leto 1985. Z gotovostjo računamo, da bomo to delo pridobili. »

V Iraku se gradbinci in monterji srečujejo s konkurenco iz mnogih držav — tako zahodnih kot vzhodnih. Gotovo vidite, kako delajo oni. Povejte, kje je v primerjavi z njimi IMP? Kaj moramo narediti, da bomo bolj konkurenčni?

»Glede kakovosti dela in sposobnosti za izvajanje tudi zahtevnih instalacij ima IMP dovolj izkušenj in tudi pogoje, da lahko tudi v zelo hudi mednarodni konkurenci pridobi nove pogodbe. Je pa to samo en element sedanje situacije. Na civilnih objektih novih del brez kreditiranja trenutno ni mogoče pridobiti. »

Toda tega najbrž ne more rešiti IMP sam, pa tudi ne drugi jugoslovanski izvajalci. Tu bo potrebna širša pomoč.

»Tako je. Tudi največje tuje firme ne morejo same v celoti kreditirati gradnje investicijskih objektov. Pomagajo si tako, da dobijo pomoč dobaviteljev opreme in bank, nekateri imajo tudi pomoč svojih držav.

Posebno pereče vprašanje je ponudbena cena. Ta je vse bolj pomembna v sedanjih razmerah, ko je praktično ves svet zajela gospodarska stagnacija in se zaostrojuje bitka za pridobitev novih investicijskih del. Pa tudi zaradi gospodarskih razmer v Iraku je postala cena ključno vprašanje za uspeh na licitacijah.

Pri tem imamo Jugoslavan težaven položaj, ki se sicer, neko-

liko izboljšuje, odkar država hitreje prilagaja vrednost dinarja vrednosti tujih valut. Vendar s tečajem nismo rešili vseh problemov. Posebno skrb bi morali v IMP posvetiti zlasti naslednjima dvema vprašanjema:

1.) Cena domače opreme, ki jo vgrajujemo na gradbiščih v Iraku, bi morala biti zares lastna proizvodna cena brez nekih posebnih ostankov dohodka. Po uspešno zaključenem projektu naj bi šele razdelili ostanek dohodka vsem tozdom, ki so sodelovali s svojo opremo.

2.) Skrb za obseg režije — tako režije v državi, kot režije v delovnih organizacijah doma in tudi režije v Iraku. Praktično vsa zahodna podjetja, s katerimi se srečujemo na iraških gradbiščih, izvajajo politiko visoke osebne odgovornosti in velikih delovnih zadolžitve za visoke osebne dohodke. Njihovo osnovno načelo je: Malo ljudi in visoka materialna zainteresiranost za delo v tujini. V ta sklop vprašanj sodi tudi politika zaposlovanja tuje delovne sile. To je sicer bolj aktualno za gradbince, se pa na določen način pojavlja tudi pri instalaterskih delih. Osebnostni mislim, da vodstvo IMP v domovini in Iraku dovolj hitro prilagaja obseg režije v Iraku realnim potrebam in možnostim. Ne bi bilo potrebno, da bi kakorkoli popustili v skrbi za sprotno realno dimenzioniranje režijskih stroškov vseh vrst. »

V odgovoru na prejšnje vprašanje ste nakazali tudi, kako tuja podjetja, naši konkurenti, plačujejo svoje delavce. V Sloveniji in Jugoslaviji zdaj spet oživlja pobuda, da bi sprejeli dogovor, ki bo dal osnove za urejanje osebnih dohodkov na gradbiščih v tujini. Kaj bi po vašem mnenju morali pri tem upoštevati?

»Najprej zunanega trga naše domače relacije v osebnih dohodkih prav nič ne zanimajo. Večina tujih firm nudi lastnim delavcem relativno dober standard (stanovanje, prehrano itd.) — čeprav tudi ne vedno — tujim delavcem pa skoraj vsi zelo nizkega. Politika naših organizacij je seveda drugačna. Mi nudimo našim delavcem za tamkajšnje razmere in možnosti primeren standard, prav tako pa nudimo tudi tujim delavcem boljši standard kot večina zahodnih podjetij. Mislim, da moramo tudi urediti naselij, prehrane, možnosti za rekreacijo in vse drugo upoštevati, ko govorimo o osebnih dohodkih. Vse to so dobrine, ki jih delovne organizacije nudijo svojim delavcem, in nepošteno bi bilo, če tega ne bi upoštevati.

Zdaj pa bom povedal podatek, da naši vodilni delavci na projektih v Iraku, to je delavci, ki organizirajo proizvodnjo, dobijo 50 do 70 odstotkov osebnih dohodkov, ki jih nudijo zahodna podjetja svojim kadrom na podobnih položajih. In še ena razlika je, ki je naš vodilni sploh ne dobi. To je nagrada, ki jo tuji vodilni kader dobi, kadar v roku in s poslovnim uspehom konča projekt.

To imajo zunaj natančno določeno in ne gre za majhne zneske. Po drugi strani pa poznajo tudi kazni, če vodilni projekt zavozli. Mi nimamo ne prvega ne drugega.

Teh dejstev ne smemo pozabljati. Če bomo najbolj sposobnim osebnim dohodke pretirano znižali, bomo imeli težave, saj smo že opazili primere, ko nam skušajo tuje firme speljati najspodobnejše delavce. Dobre ljudi pač vsi iščejo. »

Primerjali ste osebne dohodke vodilnih delavcev naših organizacij in zahodnih podjetij. Ali veste tudi, kakšna razmerja veljajo pri proizvodnih delavcih?

»Nasploh šo pri tujih firmah, vsaj kolikor mi lahko vidimo, tudi urne postavke monterjev višje kot pri nas. Mislim pa, da so višje plače monterjev pri Kruppu in drugih Zahodnih firmah bolj posledica dobre organizacije dela kot pa ugodnejših pogojev, ki jih ima delo. Tuje firme delo precej bolj organizirajo kot mi, zato je učinek večji in seveda tudi plača. Tudi norme so pri zahodnih firmah ostrejšje tako pri instalaterjih kot pri gradbincih. IMP je norme že nekajkrat zaostрил, vendar so še zmerom po jugoslovansko ohlapne. Nasploh se naši ljudje predvsem borijo za višjo osnovno dolarsko postavko, za nadurne dodatke in sploh za vse tiste elemente osebnih dohodkov, ki nimajo neposredne zveze z opravljenim delom in doseženimi poslovnimi rezultati. To je predvsem tudi zaradi tega, ker za delo dajemo samo denar in smo neverjetno škrti z drugimi, delovnimi in družbenimi priznanji

Predlogi Vinka Franja, ki je bil kot predstavnik sindikata v Iraku

Naš cilj: Visoki osebni dohodki za mnogo zahtevnega dela

Konec januarja se je vrnil v Jugoslavijo Vinko Franjo, ki je bil šest mesecev in en dan v Iraku pri delavcih iz Slovenije kot delegat sindikata gradbenih delavcev Slovenije. Prvič se je menda zgodilo, da so slovenski sindikati poslali med delavce v tujino svojega delegata in sicer zato, da bi dobil na kraju dogajanja podatke in vtise, ki bodo pomagali oblikovati ustreznejšo sindikalno politiko na tako pomembnem področju kot je izvajanje investicijskih del v tujini.

Poleg tega, da je informiral republiški odbor sindikata gradbincev, je Vinko Franjo sodeloval tudi pri organizaciji družbenopolitičnega dela in uveljavljanju samoupravnih pravic delavcev na iraških gradbiščih.

Vinko Franja sem torej vprašal, za kakšna stališča in akcije se bo zavzemal zdaj, ko se je vrnil iz Iraka.

»Že sproti sem v Ljubljano pošiljal poročila in upam, da so se tisti, ki so jih prejeli, kaj naučili. »

Prvo je osnovni pristop, ki mora biti takšen: »Kdor pripravlja kakršenkoli predlog, ki vpliva na delovne pogoje v tujini, mora objektivno oceniti dejanski položaj delavcev v tujih deželah, njihovo počutje in delovne razmere. To je treba upoštevati pri vsaki aktivnosti. Nesprejemljivo je, da kombiniramo razne predloge v Jugoslaviji, ne da bi poznali in upoštevali dejanske razmere. Mislim, da je bila to v preteklosti ena taktičnih napak, ki je povzročila mnogo nepotrebnih težav. Res je, to so naši ljudje, toda živijo in delajo v drugačnih razmerah in to moramo upoštevati. Priznam, da tudi delavci na gradbiščih v Iraku nimajo vedno prav in da včasih nekatere zadeve preveč napuhujejo, toda precej več napak je bilo narejenih doma kot v Iraku. »

Seveda pa Vinko Franjo ni ostal le pri splošnih ugotovitvah, pač pa je v zaključnem poročilu naštel tudi najpomembnejše zadeve, ki jih je treba urediti in nakazal, kako naj bi se tega lotili.

Na prvo mesto je postavil nagrajevanje delavcev na gradbiščih v tujini, kajti meni, da je to osnovno vprašanje.

O tem se zadnje čase spet dosti govori, zato bo zanimivo prebrati, kaj meni o osebnih dohodkih Vinko Franjo, ki je o tem vprašanju razpravljal z mnogimi delavci v Iraku. Takole pravi:

za dobro opravljeno delo. »

Na začetku odgovora o osebnih dohodkih ste rekli, da tujine naša razmerja med osebnimi dohodki v Jugoslaviji in tujini čisto nič ne zanimajo. To je seveda res. Toda ali si lahko zaradi naš samih privoščimo stihijo na tem področju? Pred leti je bilo dogovorjeno, da je delavec, ki gre delat v Irak zaslužil dvainpolkrat več kot kolega doma. Danes zaslužijo nekateri že sedemkrat več. Če bo dinar v primerjavi z dolarjem še naprej drsel, se bo to razmerje kar naprej povečevalo. Ali to res lahko opravičujemo?

»Prvič, slišal sem praviti o tem razmerju 1:2,5, vendar še nihče ni dal prepričljivega dokaza, kje, kdaj in s kom je bilo to razmerje dogovorjeno. Pravilniki vsebujejo dolarske osnove osebnih dohodkov, klavzule o prilagajanju OD glede na tečaj pa vse do pretekle jeseni niso bile uporabljene. In drugič, za delo pod takšnimi pogoji je bilo dogovorjeno to razmerje? Slišijo se tudi podatki o drugačnih razmerjih. Potrebno in nujno pa je, da se za takšna stalna in realna razmerja med osebnimi dohodki doma in v tujini dogovorimo in se tega držimo. Načeloma se povsem stri-

njam, da mora biti realno razmerje med osebnimi dohodki delavcev doma in v tujini. Vendar moramo pri tem upoštevati še marsikaj, o čemer doslej nisva govorila: Velika razlika je, če gre nekdo delat na tuje za 6 mesecev ali za nekaj let. Ali odhaja na organizirano gradbišče, ali je prepuščen sam sebi. Ali gre z družino in otroki ali sam. Te stvari moramo realno upoštevati in potem ne bo odpora med delavci. O tem problemu moramo bolj odprto in strpno razpravljati z delavci.

Prej sem hotel reči le to, da preveč govorimo o dinarski osnovi za osebne dohodke kot o antitezi dolarske osnove, zato delavci razpravo o dinarski osnovi bolj razumejo kot grožnjo in ne kot nekaj, o čemer se bo prej ali slej treba resno pogovoriti. Dejansko pa gre za drugačno ureditev statusa delavca, da je na delu v tujini in v veliki meri iztrgan iz samoupravnega sistema. Tega se v zadnjem času bolj zavedamo. Razen tega mislim, da se je treba o pogojih dela in življenja sporazumeti z delavci, še preden gredo v tujino, ne pa da jim dogovorjene pogoje že po mesecu ali celo tedni dni spremi-

njate. Človek včasih težko razume, kaj v takšnih primerih pomeni sindikat.

Pri tem želim posebej poudariti, da delavci razumejo, da se doma naš položaj spreminja, da se zaostrojuje gospodarske razmere, kar vpliva tudi na osebne dohodke. Zato razumejo, da mora tudi pri njihovih dohodkih priti do določenih sprememb. Toda način, kako se z delavci sporazumemo o teh spremembah, je odločilnega pomena.

Razprave o prilagoditvi osebnega dohodka delavcev v Iraku učinkom devaluacije so jasno pokazale, da se je treba s svojimi ljudmi pogovarjati odkrito in pošteno tudi o težavnih zadevah, ki se je IMP na takšen način lotil znižanja dolarske osnove dohodkov. Zato sem se odločil, da cembra lani, je dosegel razmeroma zelo visok odstotek soglasja, svojih delavcev na iraških projektih. To se vam je morda obrestovalo, ker ob delitvi priložnih listov za mesec januar, so bile prvič izplačane znižane osnove, ni bilo nobenih težav, delo je teklo normalno, saj je bilo za realizacijo sklepa, ki so ga delavci v veliki večini podprli. »

● Nadaljevanje na 5. strani

Vinko Franjo.

hodku. » je kategoričen Vinko Franjo. »Zelo se motijo tisti, ki trdijo, da se je treba z zniževanjem osebnih dohodkov boriti za boljše poslovne rezultate. Motijo se, ker osebni dohodki sploh niso največja postavka in lahko za boljše poslovne rezultate več naredimo z boljšo organizacijo dela, povezovanjem, smotnejšim izkoriščanjem materiala in opreme ter podobnimi ukrepi. Ne pravim, da se delovne organizacije ne trudijo v tej smeri, vendar so tudi nasprotno težnje.

Pomembno je tudi, da mora biti sistem osebnih dohodkov usklajen med delovnimi organizacijami, mislim, da za celo Jugoslavijo. Pri tem mislim seveda na osnove sistema za delitev dohodka in osebnih dohodkov, ki morajo biti enotne, medtem ko naj bodo dejanski osebni dohodki odvisni od poslovnih rezultatov, torej različni: Dobri bodo imeli visoke, slabši pa nižje. Zelo neprijetno je, ker različni pristopi pri urejanju osebnih dohodkov pri izvajalcih, ki sodelujejo na istem gradbišču, povzročajo precej hude krvi. Ob tem se

srečujemo tudi s precej subjektivnostjo, ker delavci pač primerjajo svoje osebne dohodke in ob tem pozabljajo na rezultate dela. »

V državi zdaj pripravljajo družbeni dogovor, ki naj bi poenotil pogoje pri izvajanju del v tujini — vključno z osnovami za osebne dohodke — in Vinko Franjo meni, da sploh ni vseeno, kako to akcijo vodimo: »Priporočam, da smo zelo previdni. Delavcem v tujini moramo ob pravem času dati verodostojne podatke, jim pustiti čas za premislek in prisluhniti njihovim pripombam ter predlogom. V tujini se namreč zelo hitro širijo razne dezinformacije, ki krhajo vzdušje. Slabo vzdušje pa močno zmanjšuje delovno uspešnost. »

Drugo pomembno vprašanje je število dovoljenih nadur. Vinko Franjo razmišlja takole:

»Delavci so na število dovoljenih nadur zelo občutljivi, saj to zelo vpliva na višino osebnega dohodka. Pomembno pa je tudi vprašanje prostega časa. Mislim, da naj bi delavec prosti čas koristno izrabil, v Iraku pa objektivno ne moremo ustvariti zares dobrih pogojev za izrabo delovnega časa. Gradbišča so daleč od naselij, v puščavi — tudi če v naselju ustvarimo idealne razmere, so še vedno velike omejitve. Zato moramo iskati normalno sredino. Urnik mora biti tak, da delavec lahko zares produktivno dela brez izčrpanja, po drugi strani pa ne smemo z malo dela sami povzročati psihičnih obremenitev. Ob tem moramo upoštevati tudi poslovno problematiko: Če se dela manj ur, so fiksni stroški večji.

Pozdravljam predlog, ki ga je dal IMP ob zadnjem usklajevanju: Da bi imel delavec že po štirih mesecih pravico do dopusta na račun opravljenih nadur. Vsakomur, ki dela tako daleč, je obisk doma najprijetnejši dogodek. Na ta način pa bi tudi kompenzirali morebitne posledice hudih telesnih naporov. »

Tretjič, pravi Vinko Franjo: »Delovne organizacije, ki izvajajo dela v tujini, morajo svoje delavce, preden jih pošljejo na

gradbišča, temeljito seznaniti vsem, kar jih čaka. Dobiti morajo informacijo o deželi, kam odhajajo, o vsem, kot potrebujejo za življenje in delo, pa tudi vnaprej morajo poznati pogoje dela, vključno z osebnimi dohodki. Ko delavec podpisuje pogodbo, mora poznati svoje obveznosti in vedeti, kaj bo za svoje delo dobil. Nato pa pogojev ne sme spremenjati. Če pa smo že prisiljeni spreminjati, moramo vsakomur vsaj pustiti dovolj časa za premislek in omogočiti vrnitev, če novi pogoji niso sprejemljivi. »

Četrta pomembna zadeva stalno usklajevanje aktivnosti med vsemi izvajalci, ki sodelujejo na projektih.

»To usklajevanje je potrebno na vseh področjih in na vseh ravneh,« opozarja Vinko Franjo. »Sodelovati morate pri pridobivanju dela, med izvajanjem tudi pri samoupravljanju. Aktivnosti morate usklajevati na poslovnih ravni, pa tudi v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih. Zato se morate dal pobudo za usklajevanje sindikalne dejavnosti.

Ob tem moram poudariti, da gradbinci in monterji na pomembnih objektih praviloma zelo dobro sodelujete in ni večjih problemov. Toda pomembna je enotna politika, ki se mora jasno čutiti od Ljubljane do najmanjšega gradbišča neke v puščavi.

Na koncu, vendar ne kot manjši pomembni zadevi, Vinko Franjo omenil kulturno življenje, vključno z informiranjem o tem, kaj se dogaja doma.

Na največjem gradbišču v Iraku, kjer sodeluje IMP, je sklenjen pakt z 3.000 Jugoslovani in 2.300 Pakistanci. Imajo tudi knjižnico, v njej pa 50 knjig... »Morali bi se dovolj izkoristiti in takoj nabaviti več primerne literature. Morali bi tudi urediti snemanje video kaset, ki bi delavcem v Iraku ogromno pomenile. »

Tako, to so predlogi, ki jih Vinko Franjo prenesel republiškemu odboru sindikata gradbincev in delavcev Slovenije. Na podlagi njegovih ugotovitev pobud so že stekle njegove dejavnosti. Zares zadovoljni bomo lahko, ko bodo rezultati opazili in začutili delavci, ki delajo v Iraku.

LOJZE JAVORN

Sodelovanje s tujimi partnerji, ki našim proizvodnim tozdom omogoča izvoz, pa tudi tehnološki napredek

IMP se bolj vključuje v mednarodno delitev dela

IMP v zadnjem času intenzivno navezuje stike z različnimi zahodnimi firmami. Rezultat številnih pogovorov s tujimi partnerji so nekateri izvozni posli naših proizvodnih tozdom, ki so že pripravljeni, pa tudi nekateri tehnološke novosti, ki smo jih v okviru takšnega sodelovanja prinesli k nam. Dogovori s podjetji, kot so Kraftanlagen, Nickel, GEA Ahlborn, Griesser in še nekaterimi, pa niso naključni dogodki, pač pa mejniki na našem zunanjetrgovinskem politiki, ki jo bomo podrobneje osvetlili v tem članku.

IMP ima seveda že dolgo vrsto et uglede poslovne partnerje v tujini, s katerimi uspešno sodeluje. Na tem mestu bi od teh dolgoletnih partnerjev omenili le Siemens.

Pred dvema letoma ali nekaj tednov pa se je vprašanje sodelovanja s tujimi partnerji in izvoza sploh pokazalo še v novi luči.

Zugoslavlja je vse sile osredotočila na zmanjševanje zunanjetrgovinskega primanjkljaja in odplačilo obveznosti do tujine. Od tega delovne organizacije se pričakuje, da bo v teh prizadevanjih imela svoj delež. Za dosego tega pa je država tudi zaostriala pogoje gospodarjenja z devizami, kar sili delovne organizacije v izvoz, še posebej, če je njihova proizvodnja odvisna od uvoženih materialov.

IMP pa je zadnja leta v tujini dobavljala razmeroma velike količine prematerialov in opreme predvsem za projekte v Iraku. Tega je prišlo do zahteve tujim firmam, ki nam trajneje in v večjem obsegu prodajajo svoje izdelke, naj od nas tudi kupujejo in tem naši proizvodnji omogočajo vključevanje na mednarodno tržišče.

»To ni nič novega,« pravi namestnik generalnega direktorja IMP Janez Stanovnik, ki je kot strokovnjak za mednarodno gospodarsko pravo sodeloval pri večini dogovorov s tujimi firmami.

Nadaljevanje s 4. strani

Toda ravno zaradi takšnega pristopa je bil IMP kritiziran, češ da je povzročil težave drugim organizacijam, ki izvajajo dela v Iraku. Razprava o prilagoditvi naših dohodkov učinkom devizne regulacije je tekla tako, da so devizni voditelji svoje pripombe in predlog — na primer, da je začel izvajati dva meseca kasneje, kot je bilo predvideno. Prvi predlog pa ni bil usklajen z gradbinci. To pa nas vodi k novi temi: usklajevanje aktivnosti z gradbinci. Mišljeno, da se seveda moramo usklajevati z drugimi izvajalci, toda ne tako, da potem delavci ne morejo več spremeniti. Če bi dali predloge v razpravo in rekli, da nobena pripomba ni več možna, ker so ti predlogi že usklajeni, bi bilo to nesmiselno. Najbolj moramo na način, da se usklajemo s solzavalcem na skupnem projektu, od začetka do konca, to je od prvih osnutkov predlogov do končnih sklepov. Kaj vi mislite o tem?

Vaša perspektiva in perspektiva SCT v Iraku je v realnem kvalitnem in trajnem sodelovanju obeh teh naših dveh močnih organizacij. Prepričan sem, da je dobro sodelovanje velika prednost za oboje. Zato imata vodstvi obeh organizacij veliko odgovornost pred vso družbo, da izkoristita prednosti, ki jih daje medsebojno sodelovanje. Ker življenje v borbi za delo in dohodek vedno prinaša tudi določene probleme, sta vodstvi dolžni napraviti vse, da se vsako vprašanje čim prej reši in sicer na osnovi širših družbenih interesov in dolgoročnega poslovnega interesa obeh organizacij. Še danes ima skupen nastop slovenske gradbene skupnosti in IMP v Iraku posebno težo in prav to sodelovanje odpira nove možnosti za nova dela.

Organizacije, ki izvajajo investicijska dela v tujini, obračajo razmeroma velike vsote denarja. Ali mislite da z njimi dovolj smiselno gospodarimo? Se vam ne zdi, da bi lahko posamezni izvajalci dosegli še boljše učinke, pa tudi da bi imelo lahko več koristi tudi drugo gospodarstvo?

IMP dosega pri izvajanju investicijskih del v Iraku bistveno boljše neto devizni učinek kot pa gradbeniki, za kar je seveda dolga vrsta objektivnih razlogov. Ta učinek bi lahko še povečali, če bi bili materiali in oprema iz domačih proizvodnih podjetij in do-

mi. »Razni načini kompenzacijskih poslov (angleško jim pravijo »counter trading«) zavzemajo vse večji obseg zlasti, ko gre za sodelovanje med podjetji iz manj razvitih in bolj razvitih držav. Nadaljnja širitev takšnih oblik je tudi eden od ciljev nove ureditve svetovnega gospodarstva. Tako je delež direktne blagovne menjave v svetovni trgovini dosegel že 30 odstotkov. Rekel bi celo, da smo mi na tem področju še premalo podjetni in še vedno vodimo uvozno dejavnost ločeno od uvozne. To velja tako za IMP kot za jugoslovansko gospodarstvo nasploh,« meni Janez Stanovnik.

»Oblike te vezave v zunanjetrgovinskem poslovanju so seveda lahko zelo različne: od običajnega izvoza, do kompenzacijskih poslov, dodelav, kooperacij ipd. S temi oblikami hitreje dosežemo izvozne rezultate, kajti prisoten je obojestranski interes. Tvoja firma želi prodajati svoje izdelke v Jugoslaviji ali na tretjem trzišču, IMP pa izvažati na konvertibilni trg.

Tak način sodelovanja je praviloma možen z večjimi tujimi podjetji, ki imajo več možnosti, da v Jugoslaviji kupujejo blago ne le zase, pač pa tudi za svoje druge partnerje in za tretje firme. Mi pa moramo imeti določeno stopnjo tehnološke opremljenosti, da sploh lahko začnemo

bavljani v dogovorjenih rokih. Iraški investitor zadnje čase vedno pogosteje zahteva opremo iz zahodnoevropskih držav, kar seveda zmanjšuje možnosti za proizvodno zaposlitev naših tozdom. Pri tem bi rad poudaril, da je vodstvo IMP v Iraku dovolj uporno pri plasiranju naše domače opreme, da pa ni vedno dovolj uspešno tudi zato, ker naša oprema v teh krajih še ni znana, ali pa doma ne jemljemo dovolj resno zahtevnosti iraškega trga. Tudi nelojalna medsebojna konkurenca jugoslovanskih organizacij je že povzročila marsikakšen neuspeh. Pri plasiranju domače opreme moramo iraško tržišče glede kvalitete in dobavnih rokov obravnavati povsem enako kot zahodnoevropska tržišča. Iraški nadzor je izredno kvaliteten, sistematičen in dosleden. Bridko se moti tisti, ki misli, da bo uspel tako organizirani nadzorni službi podtakniti nekažljive ali manj kvalitetno blago.

Izvajalci investicijskih del v tujini prinašajo naši državi precejšnje koristi. Toda ali mislite, da ta država z gospodarsko politiko in drugimi ukrepi dovolj podpira gradbene in montažne organizacije pri prodoru na tuje?

»Nobenega dvoma ni, da bo zaradi izredno ostre svetovne konkurence treba podpreti prizadevanje za širitev investicijske fronte v tujini tudi v domači gospodarski politiki. Pri tem ne mislim le federacije, pač pa že občine in občinske sise in vse druge ravni.

Druga resnica pa je, da bomo dela v tujini lažje pridobili, če bo naša organizacija za tujega partnerja pripravila že tender ali projekt. Delo je lažje pridobiti tudi, če ne ponujš zgolj gradbenih in instalaterskih storitev, pač pa tudi kompletno tehnologijo, čeprav jo moraš morda sam kupiti v tujini.

Mi še vedno pre pogosto ponujamo samo izvajanje gradbeniških in instalaterskih del. V dela v tujini vključujemo tudi premalo mladih inženirjev in tehnikov. Vse kaže, da delo v tujini jemljemo kot neko nujno zlo, in ne kot stalnico našega lastnega gospodarskega razvoja. Toda reči moram: Trda in neizprosna je resnica, da bo treba iz lepih domačih krajev za nekaj časa delo tudi v širni svet. To je nepreklicno eden od pogojev, da bo tudi doma lepše.

LOJZE JAVORNIK

komercialno obdelavo zahodnih tržišč, saj morajo biti naši izdelki tehnološko primerni ob konkurenčni proizvodni ceni. Naš namen ni in ne more biti, da bi prodajali pod ceno.

Zdaj pa nekoliko podrobneje o sodelovanju s tujimi podjetji. »Pogodbe, ki smo jih doslej podpisali ali jih pripravljamo, so takšne, da tuje firme od IMP kupujejo najmanj za enako vrednost, kot one nam prodajajo. Kako se bodo ti posli odvijali, je odvisno še od mnogih dejstev. Za IMP bi bilo najugodnejše, da bi to sodelovanje sčasoma preraslo v kooperantske odnose, vendar takšnim odnosom še nismo dorašli na vseh poročjih,« pravi Janez Stanovnik in pojasnjuje:

»Kooperantski odnosi so gotovo najkvalitetnejša oblika blagovne menjave, saj pomenijo mnogo več kot vrednostno izravnavo uvoza z izvozom. Ti odnosi namreč vključujejo še prenos tehničnega znanja in tehnologije. Razen tega je kooperacija praviloma dolgoročna — po našem zakonu mora biti pogodba vsaj za pet let. Seveda pa uspešna kooperacija zahteva enakovredno tehnološko in kadrovsko opremljenost in stalno spremljanje tehnološkega razvoja pri pogodbenem partnerju. Kompenzacijski posli so kratkoročnejši, praviloma naravnani na hitre komercialne učinke, lahko pa seveda pripeljejo do trajnih izvoznih možnosti.

Ne gre samo za devize, meni pomočnik generalnega direktorja za programsko in razvojno področje Stane Završnik: »Izvoz, sodelovanje s tujimi proizvajalci, skratka vključevanje v mednarodno delitev dela, je nujno za vzdrževanje tehnične ravni proizvodnje in izdelkov. Seveda pa si moramo pri dogovarjanju s tujimi partnerji prizadevati za enakopravne odnose, kajti le takšni odnosi bodo omogočili napredek naše proizvodnje.

Po tem ne ravno kratkem splošnem uvodu, pogledimo zdaj nekatere izmed tujih firm, s katerimi že sodelujemo ali se o sodelovanju šele pogovarjamo!

Eno od teh tujih podjetij je Kraftanlagen iz Heindelberga v ZR Nemčiji. Kraftanlagen poleg splošne energetske opreme za industrijo izdeluje tudi rekupe-rativne menjalnice toplote z rotorskim sistemom za izkoriščanje toplote iz odpadnega zraka tako v industriji kot klimatizaciji.

To podjetje je že več let ponujalo sodelovanje med jugoslovanskim partnerjem, vendar niso sklenili pomembnejših poslov. Lani pa je TIO Idrija s Kraftanlagen sklenil kompenzacijski posel pri izdelavi prej omenjenih rotacijskih rekuperatorjev toplote. TIO izvažja v ZRN obliži, za isto vsoto pa uvažja zahtevne menjalnice tekače in z njimi kompletira naprave, ki jih prodaja na jugoslovanskem tržišču. Povpraševanje po teh napravah, ki omogočajo varčevanje z energijo, je precejšnje. TIO bo letos dobavil kupcem v Jugoslaviji nad 200 rekuperatorjev toplote v različnih velikostih.

»Pripombe tako na skupnosti tozdom za klimatizacijo kot tudi sicer so pokazale, da je bil sistem IMP pri začetnih pogovorih s firmo Kraftanlagen premalo vključen. Še posebej kritizirajo ekskluzivnost, ki jo določa pismeni dogovor med firmo Kraftanlagen in TIO. Klima Celje je opozorila, da ima ta program že dalj časa rezerviran, toda doslej nismo videli nobene realizacije,« pravi Stane Završnik.

Tudi s podjetjem Munters je navezala prve stike delovna organizacija TIO. »Vsekakor moramo pozdraviti agilnost vodstva delovne organizacije TIO pri vključevanju v mednarodno delitev dela, saj jim je uspelo navezati stike z v Evropi najbolj ugledno firmo na področju raz-

vlaževanja, vlažilne tehnike, čiščenja vod in zraka, pa tudi izkoriščanja odpadne toplote z rotacijskimi menjalniki,« pravi Stane Završnik.

Dogovorjeno je že, da bo TIO za Munters izdeloval ohišje za rotacijske menjalnice, kupovali in uvažali pa bodo program sušilcev zraka, pri katerem bodo sčasoma skušali napredovati do kooperacijskega sodelovanja.

K razgovoru je TIO povabil tudi nekatere druge IMP-jeve tozde, ki proizvajajo opremo za vlaženje in sušenje zraka, čiščenje voda in hladilno tehniko.

»Zaenkrat je sodelovanje z Muntersom ostalo pri pobudi Idričjanov, morali pa bi ga vsekakor razširili,« meni Završnik in pojasnjuje: »Munters nam ponuja sodelovanje na podlagi inženiringa in poslov v tretjem svetu in sicer pri kompletni opremi rastlinjakov, kjer so poleg izgradnje vključeni tudi prezračevalno-vlažilni sistemi, irigacijska tehnika in avtomatika.

Naslednja znana firma iz ZRN, s katero sodelujemo, je Nickel. S to firmo se IMP že vrsto let srečuje na področju investicijske izgradnje, lansko leto pa smo imeli prve razgovore o proizvodnem sodelovanju. Tudi tu sodeluje TIO Idrija, zraven pa še Klimat in sicer na področju opreme za sodobne klimatske naprave. TIO Idrija namerava v sodelovanju z Nicklom prodreti na Zahodnonemško tržišče s svojimi protipožarnimi loputami. Postopek traja že nekaj časa, saj mora TIO pred izvozom v ZRN pridobiti vrsto atestov priznanih institucij. Tako so poslali lopute na atestiranje v Berlin in München. Gre pač za izdelek, ki v stavbah skrbi za varnost — zato mora prestati trde preizkušnje.

»Seveda je takšna priprava izvoza precej zamudna in tehnično zahtevno delo, ki terja tudi precejšnja devizna sredstva za plačilo atestov. Trenutno čakamo rezultate končnih atestov. Dogovori o izvozu so podpisani in sicer naj bi letno izvozili okrog 3.000 protipožarnih loput,«

Nekaj vtisov s Frankfurtskega sejma

IMP se lahko kosa z zahodnimi konkurenti

V drugi polovici marca (od 23. do 26.) je bil v zahodnonemškem Frankfurtu mednarodni velesejem sanitarne tehnike, ogrevanja in klimatizacije. Razstavljalci z vseh koncev sveta so torej postavili na ogled izdelke, naprave, aparate in podobne reči, ki so v takšni ali drugačni obliki znani tudi nam, še posebej pa naši delovni organizaciji, ki se s tovrstno proizvodnjo ukvarja že desetletja. Naši izdelki so bili tudi razstavljeni in reči moram, da so med obiskovalci zbudili dokajšnjo pozornost.

Frankfurtski sejem je strogo specializirana zadeva in organizirajo ga vsaki dve leti. Kdor hodi posejmi, mu ta dva podatka povesta vse: bienalnost in specializiranost sta namreč porok, da obiskovalec na enem mestu v resnici vidi praktično vse, kar je na tem področju v svetu novega. Zanimivost letošnjega sejma pa je, da je bilo izkoriščanje sončne energije v primerjavi s prejšnjimi leti porinjeno bolj v ozadje, kot bi človek pričakoval. Klasični način izkoriščanja sončne energije so začele (in zd še, da se zelo uspešno) izpodrivati toplotne črpalke.

Ogromen korak pa so storili strokovnjaki, ki se ukvarjajo s tako imenovanim talnim (podnim) ogrevanjem. Grelna telesa imajo lahko pri takšnem načinu ogrevanja nižje temperature kot so sicer običajne, to pa hkrati pomeni, da so pri takšnem načinu ogrevanja možnosti izkoriščanja sončne energije in toplotnih črpalk zelo velike. Po svoje zanimiv je bil tudi ogled ogrevanja plavalnih bazenov s pomočjo sončne energije, zanimiv namreč zategadelj, ker so izkoristki sončnih žarkov precejšnji, čeprav je ogrevanje direktno, torej brez toplotnih izmenjevalnikov.

Že nekaj časa je osnovno vodilo strokovnjakov, ki se ukvar-

pravi Stane Završnik. »Z uspešnimi atesti in izvozom v ZRN pa lahko računamo, da se nam bodo odprla vrata tudi na druga tržišča na Zahodu in Vzhodu.«

TIO in Klimat pa bosta od Nickla dobila nekatere druge sestavne dele, ki jih potrebujeta. Na primer TIO bo Nicklu prodal lopute, od njega pa kupoval pogone za delovanje protipožarnih loput in za mešalne bokse.

Klimat je vključen v sodelovanje z Nicklom pri proizvodnji mešalnih in ekspanzijskih boksov tako, da kompletira svojo ponudbo klimatskih naprav z opremo za varčevanje energije oziroma z možnostjo graditve variabilnih sistemov klimatskih naprav. Klimat bo te bokse proizvajal za Jugoslavijo in tretja tržišča.

Zadnje čase pa se dogovarjamo tudi s švicarsko firmo Sauter. Trata — Avtomatika Sauterju že prodaja regulacijske ventile, toda gre le za 2.000 kosov letno, kar je dosti manj vredno od komponent, ki jih pri Sauterju kupujemo, saj je ta velik dobavitelj za objekte, ki jih gradimo v Iraku. Zato so bili nujni razgovori, kako bi v te posle bolj vključili IMP-jevo proizvodnjo.

»Rezultati teh razgovorov kažejo nekatere možnosti, da bi bolj vključili našo opremo v kompleksne posle — tako tiste, ki jih izvajamo mi, kot v Sauterjeve,« pravi Završnik. »Seveda od uspehov ne vodijo le naše obojestranske želje, pač pa na to vplivajo še druge okoliščine, med

drugim možnosti absorbiranja te opreme v deželah tretjega sveta. Dogovorili smo se, da bo IMP v svoje dobave vključeval tiste Sauterjeve komponente, ki jih sam ne izdeluje — in obratno. Sauter je že kupoval komponente, ki jih izdeluje Trata — Avtomatika. So pa še druge možnosti za sodelovanje: Montaža sistemov avtomatike, zagon in vzdrževanje v deželah, kjer IMP te storitve že nudi. Sauter je ponudil, da bi zanj izdelovali komandne pulte in omare, kar bi lahko delal ten.

Završnik meni, da bi se morali tudi pri črpalakah pogovoriti z nekaterimi tujimi firmami, ki nam ponujajo sodelovanje npr. Loewe in Allweiler. Seveda bi morali delati po načelu kompenzacijskega tako, da bi IMP tujim partnerjem enakovredno nudil svoje programe obtočnih in linijskih črpalk, kakor tudi program drsnih tesnil.

Pri drsnih tesnilih je področje uporabe tako široko, da nam odpira popolnoma nove poglede mednarodnih stikov — bodisi kot čisti izvoz ali v obliki kompenzacijskih poslov v proizvodnji črpal in raznih strojev. »Zavedati se moramo, da črna tesnila zahtevajo precej različnih uvoznih materialov, ki jih še lep čas ne bomo mogli dobiti doma. Če bi samo uvažali, pa nikakor ne bi mogli doseči širine tega programa, ki je potreben za vse vrste industrij,« opozarja Stane Završnik.

LOJZE JAVORNIK

Se vam zdi Glasnik dolgočasen? Dopisujte!

Zelo malo časa je potrebno, da napišete 15 vrstic o tem, kaj se dogaja pri vas.

Glasnik pa bo bolj zanimiv in boljši, če bo v njem več informacij.

Nekaj vtisov s Frankfurtskega sejma

IMP se lahko kosa z zahodnimi konkurenti

V drugi polovici marca (od 23. do 26.) je bil v zahodnonemškem Frankfurtu mednarodni velesejem sanitarne tehnike, ogrevanja in klimatizacije. Razstavljalci z vseh koncev sveta so torej postavili na ogled izdelke, naprave, aparate in podobne reči, ki so v takšni ali drugačni obliki znani tudi nam, še posebej pa naši delovni organizaciji, ki se s tovrstno proizvodnjo ukvarja že desetletja. Naši izdelki so bili tudi razstavljeni in reči moram, da so med obiskovalci zbudili dokajšnjo pozornost.

Frankfurtski sejem je strogo specializirana zadeva in organizirajo ga vsaki dve leti. Kdor hodi posejmi, mu ta dva podatka povesta vse: bienalnost in specializiranost sta namreč porok, da obiskovalec na enem mestu v resnici vidi praktično vse, kar je na tem področju v svetu novega. Zanimivost letošnjega sejma pa je, da je bilo izkoriščanje sončne energije v primerjavi s prejšnjimi leti porinjeno bolj v ozadje, kot bi človek pričakoval. Klasični način izkoriščanja sončne energije so začele (in zd še, da se zelo uspešno) izpodrivati toplotne črpalke.

Ogromen korak pa so storili strokovnjaki, ki se ukvarjajo s tako imenovanim talnim (podnim) ogrevanjem. Grelna telesa imajo lahko pri takšnem načinu ogrevanja nižje temperature kot so sicer običajne, to pa hkrati pomeni, da so pri takšnem načinu ogrevanja možnosti izkoriščanja sončne energije in toplotnih črpalk zelo velike. Po svoje zanimiv je bil tudi ogled ogrevanja plavalnih bazenov s pomočjo sončne energije, zanimiv namreč zategadelj, ker so izkoristki sončnih žarkov precejšnji, čeprav je ogrevanje direktno, torej brez toplotnih izmenjevalnikov.

Že nekaj časa je osnovno vodilo strokovnjakov, ki se ukvar-

jajo s konstruiranjem kotlov, da naredijo takšnega, ki bo imel čimvečji izkoristek; na frankfurtskem sejmu pa sem opazil tudi zanimivo novost, ki je v bistvu neposredno povezana s kotli. Gre namreč za ohlajanje dimnih plinov. To ohlajanje do sorazmerno nizkih temperatur poteka tako, da z dimnimi plini predgrejajo zrak za zgorevanje. In ko smo že pri kotlih: Švedi so presenetili s posebno konstrukcijo kotla, ki ga je možno kuriti z velikimi lesenimi poleni in tudi na poseben način pripravljenimi lesnimi odpadki. »Posebno pripravljeni odpadki« pa niso nič drugega kot odpadni les, ki ga posebej stroj (še najbolj je podoben kombajnu za silažo krme) v gozdu zmelje in samodejno naloži na prikolico. Zmelje pa prav vse, kar gori. To bi bila res dobrodošla »mehanizacija« za naše gozdove, saj imamo odpadkov več kot preveč, na drugi strani pa energije veliko premalo.

Varčevanje z energijo je zdaj maksima, ki velja povsod po svetu, zato ni čudno, da je bil dobršen del sejma namenjen tudi posebnim in zelo natančnim regulatorjem s časovnimi releji, ki uravnavajo temperaturo samodejno in v času, ki si ga lastnik določenega prostora izbere z

gumbom. Zanimivo pa je, da pri prenosih toplote visokih tlakov in velikih temperatur še vedno prevladuje čisto navadna okrogla cev, ni pa teh cevi več opaziti pri toplotnih aparatih, ki imajo nižje pritiske in temperature.

Velike grelne površine zdaj že izdelujejo v obliki grelnih registrov, ki so izdelani iz posebnih rebrastih cevi. Ker imajo spričo takšne izdelave na manjšem prostoru praktično večje grelne površine, so ti registri precej manjši, njihov toplotni učinek pa je kljub temu večji. In še eno prednost imajo — namreč, cenejši so...

In za konec še nekaj besed o naši, IMP-jevski udeležbi. Precejšnjo pozornost so doživeli naši veliki lovci nesnage v varjeni izvedbi. To je čisto naš proizvod, sami smo ga skonstruirali, leta 1981 pa ga je odobrili tudi zahodnonemški TÜV — Technischer Überwachung Verein. Skratka, z našo predstavitvijo smo lahko povsem zadovoljni in z vso pravico smem zapisati, da se naša delovna organizacija lahko bolj ali manj kosa z vsemi podobnimi firmami na svetu.

MARKO BREGAR

Se vam zdi Glasnik dolgočasen? Dopisujte!

Zelo malo časa je potrebno, da napišete 15 vrstic o tem, kaj se dogaja pri vas.

Glasnik pa bo bolj zanimiv in boljši, če bo v njem več informacij.

Se vam zdi Glasnik dolgočasen? Dopisujte!

Zelo malo časa je potrebno, da napišete 15 vrstic o tem, kaj se dogaja pri vas.

Glasnik pa bo bolj zanimiv in boljši, če bo v njem več informacij.

Se vam zdi Glasnik dolgočasen? Dopisujte!

Zelo malo časa je potrebno, da napišete 15 vrstic o tem, kaj se dogaja pri vas.

Glasnik pa bo bolj zanimiv in boljši, če bo v njem več informacij.

Se vam zdi Glasnik dolgočasen? Dopisujte!

Zelo malo časa je potrebno, da napišete 15 vrstic o tem, kaj se dogaja pri vas.

Glasnik pa bo bolj zanimiv in boljši, če bo v njem več informacij.

Se vam zdi Glasnik dolgočasen? Dopisujte!

Zelo malo časa je potrebno, da napišete 15 vrstic o tem, kaj se dogaja pri vas.

Glasnik pa bo bolj zanimiv in boljši, če bo v njem več informacij.

Se vam zdi Glasnik dolgočasen? Dopisujte!

Zelo malo časa je potrebno, da napišete 15 vrstic o tem, kaj se dogaja pri vas.

Glasnik pa bo bolj zanimiv in boljši, če bo v njem več informacij.

Se vam zdi Glasnik dolgočasen? Dopisujte!

Zelo malo časa je potrebno, da napišete 15 vrstic o tem, kaj se dogaja pri vas.

Glasnik pa bo bolj zanimiv in boljši, če bo v njem več informacij.

Se vam zdi Glasnik dolgočasen? Dopisujte!

Zelo malo časa je potrebno, da napišete 15 vrstic o tem, kaj se dogaja pri vas.

Glasnik pa bo bolj zanimiv in boljši, če bo v njem več informacij.

Nekaj misli iz razprave na problemski konferenci komunistov delovne organizacije PMI

Ni prav, da si mečemo polenapod noge in tako slabimo svojo moč

Razpravljali na problemski konferenci komunistov DO PMI so povedali ogromno. V tem članku se bom omejil le na nekatere značilne ugotovitve in navedbe.

Direktor delovne organizacije je uvodoma s svoje strani osvetlil probleme: V delovni organizaciji so bile težave že od vsega začetka in tudi tako močni parcialni interesi, da so kršili vse samoupravne akte. Blisk je ustanovil svojo komercialno, projektno, celo razmišljanje po odepitvi in ustanovitvi lastne delovne organizacije.

V letu 1982 je bil pripravljen predlog o izločitvi Blisk iz PMI in njegovi združitvi s Panonijo. Zastrili pa so se odnosi med delovno skupnostjo in Inženirskimi biroji na eni strani ter Montaža Maribor na drugi.

Novak je prebral dopis, ki ga je novembra lani poslal delavcem svetu Montaže, da bi ga seznanil s konfliktnimi situacijami. Tozdu je očital tri grehe:

1. Da kršijo samoupravne akte (s tem, ko ustanavljajo zametke služb na komercialnem in računovodskem področju).

2. Da delujejo neusklajeno (niso dali pripomb na projekt nove organiziranosti PMI, pa tudi da nekvalitetno delajo, so dragi, poslovanje tozda je naravnano le na finančne učinke).

3. Da nimajo ustrezne razvojne usmeritve.

Novak je prebral še odgovor Boruta Perhava, v katerem je direktor tozda Montaža Maribor zavrnil vse gornje očitke. Perhavc je napisal, da prihaja do nasprotij med tozdom in strokovnimi službami zato, ker se edino Montaža zaveda težavnosti razmer, po drugi strani pa so tozdi PMI povezani z neomejeno solidarnostjo.

1. Očitek, češ da z ustanavljanjem nekakšnih svojih strokovnih služb kršijo samoupravni sporazum o združitvi in druge akte, je Perhavc zavrnil z utemeljitvijo, da so si le zagotovili način za izvrševanje tistih nalog, ki jih strokovne službe ne opravljajo ažurno.

2. Povedal je, da projekta nove organizacije ne razumejo.

3. Če je res, da Montaža nima razvojne usmeritve, je kriva delovna skupnost, v katero so tozdi združili razvojno dejavnost.

Novak je dal na koncu nekaj predlogov: tozdi Inženirski biroji naj dobijo vsa pooblastila za pridobivanje del vključno s kreditnim potencialom. Razmisli o ponovni združitvi Projekta in Inženirskih birojev. Za tozdi Elektrokovinar je treba izločiti in nimajo delavcev, ki bi to problematiko lahko razreševali na ustrezni strokovni ravni, kar je ena temeljnih nalog skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Milan Berlič je med drugim opo-

zoril na neurejene odnose pri pridobivanju del in medsebojno konkurenco. Ne gre le za podvajanje ponudb. Zgodi se tudi, da Inženirski biroji pridobijo posel, ga dodelijo Montaži, ta pa ga odda tretji firmi, medtem ko sta Blisk in Elektrokovinar brez dela.

Ervin Forstner je zavrnil očitke, da Inženirski biroji slabo prodajajo montažne storitve in imajo zato tozdi izgube na posameznih projektih. Mnoge slovenske organizacije delajo samo doma, pa nimajo izgub. Po Forstnerjevem mnenju samo nekonkurenčni zaradi visokih osebnih dohodkov in so zato naše ponudbe praviloma za 10 do 20 odstotkov dražje od konkurence.

Vse večja razlika med bogatimi in revnimi

Generalni direktor sozda Franc Kumše je na problemski konferenci IMP med drugim rekel: »V sistemu IMP imamo tozde, ki zelo uspešno poslujejo in postajajo vse bogatejši. To dosegajo z dobro organizacijo dela, pa tudi včasih z monopolnim položajem. Na drugi strani pa imamo siromašne tozde, ki postajajo vse siromašnejši. Bogati si povečujejo dohodek ne samo z delom, pač pa tudi z obračunom dinarjev in deviz, z obrestmi in s premijami za prodajo deviz. Vse to pa so dohodki na račun posebnih ugodnosti, ki jih bomo morali enkrat dati pod lupo in pogledati, kako je s tem.«

Marjan Konšak, Montaža Maribor: Če se dogovarjamo, potem pa dela vsak po svoje, je neomejena solidarnost v delovni organizaciji neupravičena. Vsak se mora izveči s svojim delom, ne pa da zavestno računa na soseda.

Konšak je tudi retorično vprašal, zakaj je problemska konferenca dopolne, med delovnim časom.

Ivan Pograjc, Projektna: Delovna organizacija v principu pravilno organizira, toda ni učinkovita. V začetku smo govorili, da Inženirski biroji še ne dajejo pričakovanih rezultatov, ker potrebujejo zagon. Toda, kdaj ga bomo dobili? Projektanti smo ustanovili tozdi, misleč da

bomo problem rešili, pa ga nismo. In ne bomo rešili nobenega problema, dokler ne bomo rešili žarišča, ki ga vidim v tem, da tozdi IB ne izpolnjuje zaupane naloge. Zato tudi svobodna menjava dela ne deluje. Krivci pa so na obeh straneh, ker v samoupravnih sporazumih iščemo le člene o naših odgovornostih in ne pogledamo obveznosti. Posamezniki preveč razmišljajo, kako bi dobili visoke osebne dohodke, namesto da bi bolj delali.

Milan Belej, Montaža Maribor: Moramo se takoj dogovoriti za učinkovito PMI, za kar pa je potrebna reorganizacija delovne skupnosti. V samoupravnih aktih so naloge naše delovne skupnosti dobro opredeljene, vendar tega ne izvajamo. Sindikat bo podpiral organizacijo delovne skupnosti, ki bo administrativna in strokovna dela dobro opravljala, napredovali pa bomo širitvi tistih funkcij, ki samo obremenjujejo dohodek brez prispevka h kvaliteti poslovanja.

Janko Siranko, delovna skupnost: Naš skupni proizvod je izvajanje montažnih del v obliki inženiriranja, mi pa smo to razbili na pridobivanje poslov, projektiranje, izvajanje in proizvodnjo opreme. Ker tega nismo opredelili kot skupni proizvod, tozdi smatramo, da lahko samostojno nastopajo.

Zlatko Dreu, Montaža Maribor: Nezasedenost je naš glavni problem. Domača prodaja ostaja že dve leti na isti nominalni vrednosti. Res je naša proizvodna ura draga, toda delavčeva plača in režija v tozdu je le pol cene — ostalo je nadgrajeno v delovni organizaciji, sozdu in družbi.

Prodajna služba ni organizirana, da bi služila potrebam montaže. Tudi strokovne službe so premalo povezane s proizvodnjo. Vloge delovne organizacije ne občutimo. Tozdi je prepričan samemu sebi, ko naj se odloči o supnih akcijah v sozdu.

Vladimir Ulčar, delovna skupnost: PMI je imel že ob začetku mnogo hipotek: prekrivanje programov, prekrivanje tržišč, različno ekonomsko moč, različno razvitost, različne obične interese, ki so bili včasih realni, včasih pa so se direktorji samo skrivali zanje. Toda to moramo preseči. Specializacija in prestrukturiranje je nujno — seveda ne čez noč, ker so to komplicirani problemi. Toda perspektivo daje le skupna pot, ne pa samozadostna razmišljanja, češ, kaj me briga drugi tozdi.

Borut Perhavc, Montaža Maribor: Montaža želi močno in perspektivno delovno organizacijo. Očitali so nam, da skušamo sami pridobivati delo. Toda če dela ni, ga moramo dobiti. Ali naj izpustimo iz rok možnosti za delo v tujini, da bi se ja držali samoupravnih aktov. Potrebujemo za 60 milijonov dinarjev pogodb mesečno. Od lani smo prenesli 215 milijonov. IB je januarja pridobil 30 milijonov, februarja 6 in marca 20. Čas je, da začnemo biti plat zvona! Delovna organizacija naj bo takšna, da bo dobro izvajala vse funkcije za tozde in da bodo vse funkcije podrejene čim uspešnejšemu poslovanju tozdom.

Adi Smeh, Inženirski biroji: Naše storitve so toliko dražje od konkurentov, da sem presenečen, da smo sploh dobili toliko dela, kolikor smo ga. Mnogokrat je investitor zahteval kredit, Montaža ga ni hotela nuditi. Zaradi takšnih in podobnih zadev smo v zadnjega pol leta izgubili za okrog 250 milijonov dinarjev poslov.

Vlado Potočnik, Elektrokovinar: Vprašanje prekrivanja programov se je zaostrojilo zdaj, ko zmanjkuje dela. Elektrokovinar se že dolgo na področju montaže usmerja v izolacijo in elektroinstalacije, vodovod in centralna kurjava sta bila obrobna, čeprav imamo ravno zdaj več dela kot naši glavni dejavnosti. Tepejo nas tehnološka zaostlost, kadrovska šibkost in nizki poslovni skladi. Od delovne organizacije pričakujemo večjo in učinkovitejšo pomoč pri reorganizaciji in boljše delo komercialne.

Seje se je udeležil tudi predsednik sindikalnega sveta v občini Maribor — Tezno Vlado Jurančič, ki je rekel: Občutek imam, da si med seboj premalo zaupate. Da dohodkovni odnos je potrebno združevanje dela, a ne na kupoprodajnih odnosih, pač pa na standardnih odnosih. Vlogo delovne organizacije je treba okrepiti. Samoupravno in politično pa se je treba dogovoriti o odgovornosti poslovnih delavcev in strokovnih služb.

Jože Brdnik, Blisk: Ko še nismo bili združeni v PMI, smo z Montažo Maribor dobro sodelovali. Ko smo se združili, so se začela nesoglasja. Montaža nas je izigrala in nam ni plačala opravljenih del na ljubljanski toplotni, tovarni delokorja, Krki in Ljutomeru. Tudi z IB smo se prepirali zaradi plačila stroškov, saj so nam v vseh letih dali le en ali dva objekta. V Pomurju pravijo: »Če hočeš poceni izvajalca, daj ponudbo IB in

Blisku, onadva si ceno že zbijeta eden drugemu.« Mura je tak primer. Ne razumem tudi, zakaj je bila naša komercialna vedno tak kamen spotike, saj je to vendar en sam človek, ki skupaj z vodstvom države zveze z investitorji.

Rudi Geršak, Inženiring Ljubljana: Nekdanji mariborski tozdi je slovel kot dobro organiziran, elastičen in posloven. Pred mnogimi leti smo v Mariboru ustanovili prodajno-projektno službo, kar je omogočalo dobro sodelovanje z operativno in kupci. Vi pa ste ustanovili projektantski tozdi, kar je bil korak nazaj. Danes ne moremo več delati tako, da projektant svoje nariše in ga potem nič več ne briga. Tega v svetu in Jugoslaviji ni več. Projektant bo moral sodelovati pri izvedbi do konca. Tudi v Ljubljani razmišljamo, kako bi bolj povezali Inženiring in Projektivni biro.

Janez Ekart, Elektrokovinar: Očitki, da se Elektrokovinar noče specializirati, ne držijo. Dobro vemo, da vseh naših vej ne moremo razvijati, ker je to velika obremenitev. Toda reorganizacijo lahko speljemo le tako, da bo delavec poznal vzroke in tudi posledice. Vedeti mora, kaj bo delal v bodoče, kaj bo z dohodkom in osebnim dohodkom. Svoje proizvodnje pa Elektrokovinar trenutno ne more preusmerjati, ker so vse stroške, tehnološke in prodajne možnosti izčrpane.

Montaža Maribor je od IB lani dobila v povprečju še enkrat večje objekte kot Elektrokovinar. To pomeni majhna gradbišča, velike stroške in slabši poslovni rezultat. Trenutno smo le šestdesetodstotno zasedeni.

Alojz Umek, Inženirski biroji: Očitano nam, da ne dobimo dovolj dobrih poslov. Toda čas je, da stopimo na realna tla in vzamemo delo po istih cenah kot drugi. Rezerve pa moramo iskati v organizaciji in tehnologiji. Strokovno nismo dovolj močni. Malo imamo elektricarjev, ki bi lahko kvalitetno delali instalacije v industriji, krmiljenje sistema itd.

Ludvik Temlin, Blisk: Konec marca smo že, pa se v PMI še nismo uspeli dogovoriti o prispevkih za delovno skupnost in IB. Ne bi si tudi smeli dovoliti, da ima en tozdi relativno razmerje 6.800, drugi pa 14.500 dinarjev.

Milan Kerkez, Montaža Maribor: Montaža nima komercialne ne za montažo ne za proizvodnjo. Smo se zbrali na problemski konferenci, da Montaži preprečimo ustanovitev komercialne, ki sta jo Blisk in Elektrokovinar že ustanovila, ali zato, da bomo vse izkrivljene zadeve v delovni organizaciji postavili v svoje okvire in IB ter delovno skupnost v funkcijo, ki smo jima jo namenili?

Emilijan Kožar iz Projekta pa je bil proti razmišljanju o ponovni vključitvi projektantov v IB. Nima smisla po sili združevati stari ansambel, naj se vrne na oder in igra stare pesmi. Investitor želi od nas, da mu opravimo delo od začetka do konca. Mi pa mu omogočamo, da išče pomoč od vrat do vrat. Ustanovili smo svet Inženirskih birojev — prekrasno stvar za prepiranje in to je v glavnem vse, kar tam delamo. Eden drugemu mečemo polena pod noge, organizacija pa slabi.

LOJZE JAVORNIK

Zakaj praznujemo dan žena vsak po svoje

Nekaterim plača tozdi, druge si plačajo same, če hočejo

Osmi marec — praznik družinski ali širšega pomena je pri ljudeh že dobil veljavo. Tak dan si prikrojimo nekako po svoje, vsekakor pa z željo, da kaj proslavimo, se razvedrilo. Tako je tudi z osmim marcem, časom, ko so se pred leti žene zahvale za svoje moč boljše delovne pogoje, zdaj so delovne razmere dejansko dosti boljše, pa še vedno praznujemo — včasih precej izkrivljeno, pa tudi različno po možnostih in času.

Ugodno je bilo nekdanj v našem kolektivu. Ženske so si izbrale primeren kraj za svoje praznovanje. Družbo so jim kajpak delali funkcionarji iz raznih upravnih in vodilnih služb, da so komaj prepadovale s svojim spolom. Obložene mize so dajale dober tek. Veselje je rastlo zadnje desetletje ali kaj več, kajti prej so ženske na svoj dan udarniško delale, proslavljale torej le delovno.

No, tudi take pojave smo leta 1983 spet imeli v naši državi. Tudi za 30 odstotkov so presegle normo. A čisto na drugem koncu so imeli pa drugačen problem. Ženske smo s tozdi in še drugimi službami »razbili« na štiri skupine, in tako je nastalo iskanje za vsako skupino posebej, kje bodo pupale in papale, pa vesele bile tudi za »spremljevalce«. V nekem tozdu so v ta namen namenili 15.000 din, druge drugačno vsoto, trije tozdi plus skupne službe, da ostale tozde iste delovne orga-

Ob osnutku Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Kdaj v pokoj po novem?

Komisija Izvršnega sveta skupščine SRS za izdelavo zasnov novega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja je besedilo osnutka novega Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju dobila v januarju letos, v prilogi Poročevalca skupščine SRS Slovenije pa je bil objavljen 21. 2. 1983. Z objavo pa se je začela široka javna razprava, ki bo trajala do konca aprila. Nosilci javne razprave so sindikalne organizacije, OZD in socialistična zveza v krajnih skupnostih in občinah.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je eden najpomembnejših zakonov s področja socialnega varstva, saj zadeva interese slehernega delovnega človeka. Bistvene novosti, ki jih prinaša osnutek, so naslednje:

- izpeljava pravic iz minulega dela;
- razširitev kroga zavarovancev predvsem z vključitvijo kmetov v enoten sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja;
- sprememba odnosov s področja invalidskega zavarovanja, ko se prava naša uveljavljanje večine pravic iz invalidskega zavarovanja v združenem delu in drugih delovnih ljudi dobiva polno podporo. Tako tudi uvedba obveznega zavarovanja vrhunskih športnikov.
- možnost uvedbe predčasne upokojitve;
- že na začetku je treba omeniti, da je bilo v pripravi na spremembo sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SRS govora o večjih zadržkih, ki jih pripravljali besedila niso mogli upoštevati zaradi težkih razmer, v katerih se trenutno nahajamo.
- V dosedanjih razpravah o osnutku zakona so se med delavci IMP oblikovale pripombe in predlogi, katerih bistva so povzeta v naslednjih točkah:
- Uvedba obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja kmotov in s tem graditev enotnega sistema pokojninskega zavarovanja pravic v združenem delu in drugih delovnih ljudi dobiva polno podporo. Tako tudi uvedba obveznega zavarovanja vrhunskih športnikov.

● Pravico do starostne pokojnine pridobi delavec, ko dopolni 60 let delavca, ko dopolni 55 let starosti in pokojninsko dobo 20 let. Zavarovalec, ki ima 20 let pokojninske dobe pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni 65 let (zavarovanka 60 let) in najmanj 15 let zavarovalne dobe. Zavarovalec pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni pokojninsko dobo 40 let (zavarovanka 35 let) ne glede na svojo starost. Zavarovalec lahko uveljavi starostno pokojnino, ko dopolni najmanj 30 let pokojninske dobe in 55 let starosti, in zavarovanka 30 let pokojninske dobe in 50 let starosti. Osnutek predlaga za vsako leto predhodne upokojitve za 1,5 % oz. 2 % zmanjšanje pokojnine, ki ob pridobitvi pravice za starostno pokojnino odpade, pokojnina pa ostane še naprej izračunana na osnovi dosežene zavarovalne dobe (to pomeni za 35 — 40 let, oz. 30 — 35 let). Tak predlog je dobil podporo s pripombo, da je treba odstotek zmanjšanja pokojnine uskladiti z ostalimi republikami in naj ne bi bil večji od 1 %.

● Smatramo, da določilo, da se zavarovancu, ki nadaljuje z delovnim razmerjem poveča pokojnina za določen odstotek vsako leto ni ustrezno, ker bomo s tem zmanjševali možnosti zaposlovanja mladih. Potrebno je izpolnjenih pogojev težiti k obveznemu upokojevanju. Za upokojevanje je potrebno najti drugačne oblike dela.

● Določila o uveljavljanju pravic zavarovancev s preostalo delovno zmoglostjo, ki naj bi jih zavarovanci v celoti uveljavili v OZD, kjer so postali invalidi ne pomenijo napredovanja pri skrbi za invalide. Število invalidov se bo povečalo, lahko se zgodi, da bodo zapostavljeni v OZD, ker nimajo delavcev, ki bi to problematiko lahko razreševali na ustrezni strokovni ravni, kar je ena temeljnih nalog skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

● Pravilno je stališče, da poleg oseb določenih v zveznem zakonu, pridobijo ob zavarovančevi smrti pravico do družinske pokojnine tudi osebe, ki je živel z zavarovancem v življenjski skupnosti, ki je po zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v pravnih posledicah izenačena z zakoniko ter bratje, sestre in otroci brez staršev, ki jih je zavarovalec preživljal.

● Zavarovalec naj ne bi imel pravice opredelitve pri uveljavitvi pravic do starostne pokojnine tako, da se mu zavarovalna doba, ki se šteje s povečanjem vteveva v pokojninsko dobo v dejanskem trajanju.

● V zavarovalno dobo naj bi vsteli tudi učno dobo delavcem, ki so kot vajenci sedem ur delali in popoldne obiskovali šolo ter služili nadpovprečno dolg vojaški rok (kar osnutek novega zakona ne predvideva).

Ker javna razprava še traja, se bodo v kolektivih še oblikovale pripombe. O nadaljnjem poteku sprejemanja zakona bomo še poročali, ko bo sprejet. pa bomo povzeli njegove bistvene določbe. Zakon bi moral začeti veljati 1. 7. 1983, ko stopi v veljavo Zakon o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Zvezni zakon).

TONE ŠTRUS

DO Panonija

Proslava in čestitke ženam

OO ZSMS Panonije je ob dnevu žena pripravila proslavo. Zbrane žene je pozdravil predsednik sindikalne organizacije Panonija Jože Kouter jim najprej prebral čestitko iz Solidarnostnih delavnic Murska Sobota. Nato je spregovoril o ženi, delavki, proizvajalki, materi in poudaril, da bi jih moralo biti več vključenih v organe samoupravljanja in na vodilnih delovnih mestih. V kulturnem programu so se predstavili mladi z recitacijami, skeči, posvečeni materam, in pevskimi točkami. Nato se je predstavil trio iz Mure s slovenskimi in prekmurskimi narodnimi, za kar so jih udeleženci proslave nagradili z aplavzom. Nato so ženske prejele od predsednika sindikata in direktorja DO Panonija čestitke in nageljne in ostale na družabnem srečanju.

F. K.

DO IZIP n. sol. o. 61000 LJUBLJANA, Titova c. 37
TOZD ZASTOPSTVA n. sol. o.
61000 LJUBLJANA, Levčeva ul. 11
objavlja prosta dela in naloge

1. STROJNEGA KLJUČAVNIČARJA — za delo v delavnici
Pogoj: VKV ali KV strojni ključavničar, odslužen vojaški rok, najmanj 2 leti delovnih izkušenj

2. STRUGARJA I.
Pogoj: VKV ali KV kovinostrugar, odslužen vojaški rok, najmanj 3 leta delovnih izkušenj

3. SAMOSTOJNEGA TEHNOLOGA
Pogoj: srednja strokovna izobrazba, najmanj 2 leti delovnih izkušenj, pasivno znanje enega tujega jezika

4. SKLADIŠČNEGA DELAVCA
Pogoj: končana osemletka, odslužen vojaški rok, 1 leto delovnih izkušenj

Delo se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Nastop je možen takoj ali po dogovoru. Osebn dohodek je v skladu s samoupravnimi sporazumi TOZD. Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA TOZD ZASTOPSTVA LJUBLJANA, Levčeva ul. 11 — 15 dni od dneva objave. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po sprejetju sklepa o izbiri.

FRAN VODNIK

Mladino v sozdu je treba povezati

Na mladih gradimo prihodnost!

V prejšnji številki Glasnika smo objavili pobudo osnovnih organizacij ZSMS v Promontu in Livarju, da bi ustanovili koordinacijo mladine v sozdu IMP. Nekako v istem času sem se pogovarjal s predsednikom sindikalne organizacije v Projektivnem biroju Danko Plut o tem, kako poživiti delo mladine v našem sozdu. Plut je prepričan, da bi bila lahko ustanovitev mladinske koordinacije pomembna prelomnica za politično vzdušje v sozdu.

Morda je na prvi pogled čudno, da o mladini govori nekdo, ki po letih ni več mladinec. Toda Danko Plut je prepričan — in po mojem ima prav — da je aktivna mladina temelj, na katerem lahko gradimo vse drugo.

Zato pravi: »Želim, da bi mladi v IMP sodelovali. Tudi sindikat bi lahko kaj naredil, vsaj poznal bi se lahko, kako in kaj dela mladina v sozdu, lahko bi jo tudi finančno podprl.«

Koordinacijski odbor sindikata je imel na dnevnem redu pobudo mladincev iz Promonta in Livarja in verjetno bi jo podprl. Toda na sejo je prišlo premalo delegatov, pa je odpadla. Tudi Izipov delegat je manjval. Kako naj potem tak sindikat omaga mladini?

»Mi imamo težave s sklepčnostjo že na Izipovi sindikalni konferenci, torej ni čudno, da se odraža tudi na koordinaciji. Tako pa je, ker sindikat nima večave, ki bi jo moral imeti. Mladina pa ima seveda še precej manj.«

Kje se vidi, da sindikat nima večave?

»Najbolj očiten dokaz je dejstvo, da sindikalne aktivnosti vsi obravnavajo kot formalizem. Če bi sindikalni funkcionar nekaj predlagal in se boriš za skupne interese delavcev, oni mislijo, da formalist. Ko na primer sprejemamo samoupravne akte in rešimo, naj jih preberejo, pravijo: Zakaj? Saj smo že zdaj tako delali, bo že dobro.«

Ko pa se nekdo čuti oškodovanega, hitro prebere pravilnik, da bi uveljavil svoje pravice in potem se dotika čudi, kako so mogli sprejeti takšne določbe.

Mislil pa, da k slabemu sindikalnemu povezovanju prispeva tudi to, da nimamo mladine. Bidejno sindikalnega dela niso izleteli v proslavo, pač pa to, da sindikat spodbuja delo samoupravnih organov. Na primer, da ne bi bilo primerov, ko komisija nekaj zaklene, ljudje pa mislijo drugače.

Pa to, da sindikat začne obravnavati zadeve, ki ljudi zares zanimajo — na primer delitev dohodka, nagrajevanje po delu, socialno problematiko.«

Mislil pa, da k slabemu sindikalnemu povezovanju prispeva tudi to, da nimamo mladine. Bidejno sindikalnega dela niso izleteli v proslavo, pač pa to, da sindikat spodbuja delo samoupravnih organov. Na primer, da ne bi bilo primerov, ko komisija nekaj zaklene, ljudje pa mislijo drugače.

Pa to, da sindikat začne obravnavati zadeve, ki ljudi zares zanimajo — na primer delitev dohodka, nagrajevanje po delu, socialno problematiko.«

Mislil pa, da k slabemu sindikalnemu povezovanju prispeva tudi to, da nimamo mladine. Bidejno sindikalnega dela niso izleteli v proslavo, pač pa to, da sindikat spodbuja delo samoupravnih organov. Na primer, da ne bi bilo primerov, ko komisija nekaj zaklene, ljudje pa mislijo drugače.

Pa to, da sindikat začne obravnavati zadeve, ki ljudi zares zanimajo — na primer delitev dohodka, nagrajevanje po delu, socialno problematiko.«

Mislil pa, da k slabemu sindikalnemu povezovanju prispeva tudi to, da nimamo mladine. Bidejno sindikalnega dela niso izleteli v proslavo, pač pa to, da sindikat spodbuja delo samoupravnih organov. Na primer, da ne bi bilo primerov, ko komisija nekaj zaklene, ljudje pa mislijo drugače.

Pa to, da sindikat začne obravnavati zadeve, ki ljudi zares zanimajo — na primer delitev dohodka, nagrajevanje po delu, socialno problematiko.«

Mislil pa, da k slabemu sindikalnemu povezovanju prispeva tudi to, da nimamo mladine. Bidejno sindikalnega dela niso izleteli v proslavo, pač pa to, da sindikat spodbuja delo samoupravnih organov. Na primer, da ne bi bilo primerov, ko komisija nekaj zaklene, ljudje pa mislijo drugače.

Pa to, da sindikat začne obravnavati zadeve, ki ljudi zares zanimajo — na primer delitev dohodka, nagrajevanje po delu, socialno problematiko.«

Mislil pa, da k slabemu sindikalnemu povezovanju prispeva tudi to, da nimamo mladine. Bidejno sindikalnega dela niso izleteli v proslavo, pač pa to, da sindikat spodbuja delo samoupravnih organov. Na primer, da ne bi bilo primerov, ko komisija nekaj zaklene, ljudje pa mislijo drugače.

obravnavati zadeve, ki ljudi zares zanimajo — na primer delitev dohodka, nagrajevanje po delu, socialno problematiko.«

Mislil pa, da k slabemu sindikalnemu povezovanju prispeva tudi to, da nimamo mladine. Bidejno sindikalnega dela niso izleteli v proslavo, pač pa to, da sindikat spodbuja delo samoupravnih organov. Na primer, da ne bi bilo primerov, ko komisija nekaj zaklene, ljudje pa mislijo drugače.

»Res je, toda tudi tam, kjer lahko razpravljamo in uveljavljamo predloge, tega ne izkoristimo. Na primer, ko sprejemamo statut, pravilnik o reševanju stanovanjskih vprašanj, delovnih razmerij, razvidu del in nalog ipd. Te kate lahko delavci sami oblikujejo, mi sindikalisti pa smo premalo agilni, da bi jih spodbudili k razpravi.«

Pa se vrniva spet na začetek! Zakaj mislite, da bi lahko dobro delo mladinske organizacije pomagalo preseči vse prej našteje slabosti?

»Mladi so bolj odprti za sodelovanje. Mladina je pač tisti družbeni dejavnik, ki ima pred seboj prihodnost. Tudi vsa protislovja te družbe se lomijo na mladih.«

Mladina ima pred seboj prihodnost, pravite. Kaj pa to, da ni obremenjena s preteklostjo? Se vam ne zdi, da v IMP dostikrat ne uspejo učinkovito izvajati sedanjih nalog, ker morda v preteklosti niso vseh najbolj srečno rešili?

»Da, tudi to je prednost, ki jo ima mladina.«

Kaj torej pravite k predlogu Livarjevih in Promontovih mladincev?

»Na vsak način moramo podpreti idejo o povezovanju mladine v sozdu. V koordinaciji bi lahko pregledali, kaj mladi delajo, kako daleč so prišli, kaj je še potrebno narediti v posameznih okoljih, da bo delo mladine zaživel. Pri tem pa bi morali vodilni delavci družbenopolitični aktiv-

nosti nuditi vso podporo. Zavedati se moramo, da ne more biti dober delavec, kdor ni dober samoupravljaec. To je že fraza, vendar je v resnici tako. Ne glede na ideološko opremljenost, delavec mora biti samoupravljaec.«

Podpirate povezovanje mladine v IMP. Toda kakšen naj bo cilj tega povezovanja? Povezovanje je oblika — s kakšno vsebino naj jo napolnimo?

»Cilj bi moral biti, da skozi mladinsko organizacijo sprejemamo mlade, ki se zaposlujejo pri nas, da jih seznanimo z organizacijo, s sozdom, njegovo strukturo in načinom dela. Tako bomo temu delavcu njegovo bodoče delo približali z več strani, da ne bo videl le skozi okno svoje sobe, pač pa bo spoznal tudi širše interese.«

Mladi so zelo dejavni

Mladinska organizacije v delovni organizaciji Livar — Viktor Kolesa sodi vsekakor med najaktivnejše v našem sozdu. Tako smo prosili predsednika Janeza Hrovata in sekretarke Darinko Porenta, da sta povedala nekaj besed o lanskem delu in načrtih za letos.

V letu 1982 so imeli dve akciji za urejanje, oziroma čiščenje okolice. Prvič so jim prišli na pomoč Promontovi mladinci, drugič pa jih je podprl sindikat. Toda prišlo je le kakih deset starejših in: »S tem nismo bili zadovoljni,« pravi Darinka Porenta.

Stalna kulturna akcija je, da ob prazniku urejajo panoje v tovarni. Za to obliko so se odločili, ker nimajo pogojev za organizacijo proslav. Livarji delajo namreč v treh izmenah, mnogi stanujejo daleč in nimajo časa za interesne dejavnosti — in najbrž tudi za sestanke ne.

»Saj naša delovna organizacija ima avtobus za prevoze na delo, toda nekateri naši delavci morajo krepko pešati, da sploh pridejo do njega. Poznam kolega, ki vstaja ob pol treh, da pride ob šestih v službo,« pravi Darinka Porenta.

To je najbrž tudi razlog, da precej mladih ne deluje v osnovni organizaciji mladine. Vseh mladih do 27. leta je v Livarju 270, akcij pa se udeležuje 50 do 100 mladincev. In še med temi je precej štipendistov. Livarjevi mladinci so se namreč povezali s štipendisti, ki še drgnejo šolske klopi in jih že kar

Mladi v tozdu ISO

Več delajo, manj sestankujejo

O delu mladinske organizacije v tozdu ISO, v katero je vključenih 65 mladincev, smo se pogovarjali z njenim predsednikom Davorinom Baumanom.

Povedal je, da so mladi lani sodelovali skoraj na vseh akcijah, ki jih je organizirala konjiška občinska konferenca mladine, to je v akciji Po poteh štirinajste divizije in na mladinski delovni akciji v Brkinih. Mladi so se udeležili tudi področnih delovnih akcij v okviru občine Slovenske Konjice pri gradnji vodovoda in cest. Uredili so okoliščnišče hišice, ki jo ima ISO na Rogli. Udeležili so se strokovne ekskurzije v Tovarno Rade Končar, kjer so si ogledali proizvodnjo in v tehnični muzej v Zagrebu. Delo mladih v tozdu je tudi okraševanje ob državnih praznikih.

Sestanke imajo vedno zunaj delovnega časa. Letos, ko zaradi obilice dela, delajo skoraj vse dneve, celo popoldne, poredkeje sestankujejo. Za letošnji načrt urediti park okrog tovarne. Izboljšali in popravili bodo počitniško hišico, ki še ni dograjena. Predvideno

Mladega človeka je treba pripraviti, da bo polno prispeval v vseh družbenih akcijah. Ko pride novinec, mu šef pokaže, kje bo sedel, pove, kaj bo delal in na koga se lahko obrne, če potrebuje pomoč. Tako naj bi tudi ZSMS sprejemala vsakega mladega, mu povedala, kakšna je njegova vloga, kaj snujejo in vsakogar je treba povabiti, naj se vključi.

Ravno zato moramo podpreti pobudo. Začetek bo težak, ampak če mi mladega človeka ne bomo vzgajali, ga v kritičnih trenutkih ne bomo imeli. Ravno v kritičnih trenutkih pa je ZSMS pomembna. Sam sem že doživel primere, ko se je pokazalo, da je enotna mladinska organizacija pomembnejša in lahko več naredi kot tisoč sindikalnih organizacij.«

L.J.

Vključujejo tudi štipendiste

stilci. Zdaj so nam v sindikatu in ZK obljubili, da se bodo vključili tudi starejši.«

Sekretarka Darinka Porenta pa je dodala: »Glavni namen je spodbuditi interes mladih za delo v OO ZSMS, da bodo spoznali pravi namen in smisel mladinske organizacije. To seveda je konkretno delo, je pa lahko le del aktivnosti mladih. Toda glavno je, da mladina dobi zavest o pripadnosti kolektivu in s tem odgovornost za dobro delo, ki edino lahko da dobre rezultate. Toda to zavest in odgovornost morajo mladi dobiti v pogled v dosežene rezultate in imeti morajo tudi besedo pri pomembnih odločitvah. Zato je za nas zelo pomembno, da dobivamo vsa gradiva in da sodelujemo na sestankih samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, kajti če mladi nismo seznanjeni s problemi, tudi odločati ne moremo.«

L. J.

Izobraževanje ob delu v DO IKO

Koristno znanje

V delovni organizaciji IKO posvečajo precej skrbi izobraževanju svojih delavcev.

Že leta 1976 so začeli s prvimi tečaji za pridobitev kvalifikacije delavcev v kovinski stroki (ključavničarji, strugarji) prek Zveznega centra za izobraževanje gradbenih inštruktorjev po programu omenjenega centra, ki ga je potrdila samoupravna interesna skupnost za izobraževanje gradbenih delavcev Slovenije leta 1974. Program izobraževanja je izdelal Zvezni center za izobraževanje gradbenih inštruktorjev v sodelovanju s Poklicno kovinarsko šolo Domžale. Po tem programu se delavci, ki so opravili tečaj, lahko razvrščajo v skupine delovnih mest. Viskandidati, ki uspešno zaključijo tečaje iz tega programa, dobijo potrdilo o usposobljenosti, ki ga lahko vpišejo tudi v delavčevu delovno knjižico.

Program izobraževanja je razdeljen v tri stopnje tako, da je za nekvalificiranega delavca v programu predvidenih 330 ur izobraževanja, za kvalificiranega delavca 500 ur, za visokokvalificiranega delavca 420 ur in ustrezne delovne izkušnje za vsak profil. Tečaji so potekali po potrebah delovne organizacije IKO in njenega proizvodnega programa, vsako leto posebej za profil, ki ga je potrebovala v delovnem procesu. Na ta način se je doslej prekvalificiralo 96 delavcev od nekvalificiranega delavca do visoko kvalificiranega.

Lani so v delovni organizaciji začeli sodelovati s to obliko izobraževanja prek Izobraževalnega centra Domžale. Organizirani so bili trije seminarji za delo v družbenopolitičnih organizacijah, ki se jih je udeležilo 100 slu-

ZAHVALE

Ob smrti dragega očeta se zahvaljujem Osnovni organizaciji sindikata TOZD Elektromontaža in sodelavcem za darovano cvetje, izraze sožalja in spremstvo na zadnji poti. Janez Pleško

Ob smrti mojega dragega očeta se zahvaljujem vsem sodelavcem tozda Elektromontaže za darovano cvetje, izraze sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala velja sodelavcem v DE Irak za izrečene izraze sožalja ter za razumevanje in pomoč, da sem se pravočasno vrnil iz Iraka in se udeležil pogreba. Lojze Lenart

Ob boleči izgubi dragega očeta Alojza Ferbarja se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem DS DO Emond za izraze sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti. Kristina Ferbar

V spomin Franju Zadneku

Dragi Franjo! Vedeli smo, da si težko bolan, saj ti je bolezen že dolge mesece preprečevala, da bi delal skupaj z nami. Ko smo te obiskovali, smo videli tvoj pogumni boj s težko boleznijo in skupaj s teboj upali, da se boš kmalu vrnil med nas. Toda bilo je drugače.

V naš kolektiv si prišel pred štirimi leti in začel delati kot vodilni sistemski analitik v oddelku za elektronsko obdelavo podatkov v delovni skupnosti sozda IMP. Avtomatska obdelava podatkov je še mlada stroka, ki se šele uveljavlja na vedno novih področjih. V njej so velike možnosti za ambiciozne strokov-

njake, kakršni si bil tudi ti. Vključil si se v to delo in prevzel vrsto zahtevnih nalog. Med drugim si bil tudi član komisije za izbor novega računalnika.

Toda bolezen te je odtrgala od dela, ki si se ga lotil z vso zavzetostjo. Ne bomo pa pozabili tvojega zgledega odnosa do sodelavcev, tvoje sposobnosti prisluniti našim željam in problemom in tvoje stalne pripravljenosti, da pomagáš tovarišem.

Za vse, kar si nam dal, se ti še enkrat zahvaljujemo — tvoji tovariši iz oddelka za elektronsko obdelavo podatkov in drugi sodelavci iz delovne skupnosti.

V spomin Miju Reberniku

Poznali smo te kot skromnega, vestnega in tihega delavca. Teh tvojih vrlin smo bili vajeni že od dneva, ko si prišel v našo delovno sredino. Vest o tvoji tragični smrti, tako rekoč na pragu tovarne, nas je vse presunila. Namesto, da bi skupaj praznovali tvoji 28. rojstni dan, smo se morali za vedno posloviti od tebe.

Tvoje mesto v delavnici je ostalo prazno, toda spomin na tebe bo za vedno ostal med nami. S tvojim preranim odhodom je naša temeljna organizacija izgubila dobrega

delavca, tvoji sodelavci pa iskrenega prijatelja, na katerega smo vedno vedeli, da se lahko zanesemo v vseh ozirih. Te tvoje kvalitete si dokazoval z vestnim delom in marljivim učenjem ob delu.

Prepričani smo, da si imel še velike načrte pred seboj, ki pa so za vedno pokopani.

Mijo, zahvaljujemo se ti za delovni in samoupravni dopirnos našemu podjetju.

V imenu sodelavcev TOZD TRATA Črpalke in TOZD TRATA avtomatika.

RAJKO PRIMC

»Rezultati dobrega medsebojnega sodelovanja med izobraževalnimi institucijama kakršni sta Industrijski center Listostroj in Šolski center Ivančna gorica — Stična, na eni strani, ter delovno organizacijo Livar na drugi in ob precejšnjem materialnem prispevku le-te, nam je uspelo opremiti delavnico za šolanje metalurško usmerjenih kadrov — strojni livar in jedrara, je bilo rečeno v uvodu ob priliki slovesne otvoritve učilnice za praktični pouk s tehnologijo za področje Livarstva, ki je bila v petek 4. marca 1983 v prostorih delovne organizacije IMP LIVAR v Ivančni gorici.

Ob pomoči prve generacije učencev skrajšanega programa metalurške smeri je prvi ulitek ulil glavni direktor delovne Organizacije LIVAR, ki je tako učilnico predal svojemu namenu. I. M.

Pevci in pevke pozor!

Vključite se v pevski zbor!

Pevsko društvo IMP ponovno poziva vse pevce, prijatelje lepe slovenske pesmi, ki jim je petje razvedrilo in ponos, da se vključijo v moški in ženski pevski zbor.

V zboru boste skozi petje, tovarštvo in kulturnim poslanstvom lahko izrazili tudi na tem področju svojo pripadnost do kolektiva, ki zaradi svojega naglega razvoja slovi daleč preko naših meja.

Na zadnjem občnem zboru smo poleg ostalih že objavljenih sklepov tudi sklenili, da izpolnimo večkratne želje nežnemu spolu in ustanovimo ženski pevski zbor.

Prosimo vse tiste pevke, ki so že pele v posameznih zborih in tudi vse tiste, ki imajo željo postati članice ženskega pevskega zbora, da svoje želje izrazijo tajniku pevskega društva IMP tov. Kržmanc Janezu, tel. 318-140 ali pa pisмено na naslov Pevsko društvo IMP, Ljubljana, Titova 37.

Za vse nove pevke in pevce je avdicija vsak torek ob 16.30 v sejni sobi SOZD IMP, Titova 37-III, Ljubljana.

Prepričani smo, da se bodo vse nove pevke in pevci med nami dobro počutili, še posebno pa bomo veseli in ponosni, da bomo tudi IMP-ejci doprinesli svoj delež pri ohranitvi in razvoju naše lepe slovenske pesmi.

UPRAVNI ODBOR

Kako v Emondu gledajo na rekreacijo med delom

Je pomembna, a marsikaj je danes še bolj pomembno

Ob primeru ureditve rekreacije med delom, ki so jo uvedli v Klimi — Celje in delovni organizaciji IKO se je to vprašanje sprožilo tudi v ostalih organizacijah v sestavi sozda IMP. Vprašanje se zastavlja v več smereh — ali je to potrebno, če je — kako zadevo urediti najprimerneje, efekti rekreacije, itd.

V delovni organizaciji EMOND smo se z zadevo že ukvarjali, čeprav le v smislu ideje ali tako imenovanega projekta. Pri tem smo zadevo zastavili na podlagi analize dela, ki nastopa v okviru naše DO. Zlasti se v smislu značaja dela. Pri tem je osnovno izhodišče odgovor na vprašanje — ali se pojavljajo dela ali celo skupine del in nalog, kjer je delo enolično, duhamorno in s stalnim zaporedjem gibov, ki slabo vplivajo na počutje in morda celo zdravje delavcev. Pri tem smo poenostavili sistem tako, da smo že pred začetkom analize izločili montažno dejavnost, ki očitno prenese podmeno, da je delo tam raznoliko, se opravlja dnevno na različnih mestih dela in da ne gre za duhamorno delo.

Za proizvodno sfero naše dejavnosti smo ugotovili, da vsebuje pretežno individualno proizvodnjo. Prav ta se v smislu delovne dinamike odlikuje s tem, da skupina delavcev večinoma zaključijo določeno delovno fazo, pri čemer gre za dokončni fazni izdelek. Pri tem ne gre za duhamorno delo, kjer bi se gibanje stalno ponavljalo. Delo je večinoma tako, da ga je moč terminirati tako na kratke, kakor tudi sred-

nje časovne intervale. To deluje na delavce ugodno in vzpodbudno, saj vidijo natančno določen konec nekega dela na določenem objektu ter možnost prenosa dela, pozornosti in intelektualne usmeritve na naslednji objekt. Tam pa, kjer se v naši dejavnosti pojavlja serijska proizvodnja, gre le za manjše serije, ki po svoji organizaciji dela ne dajejo pogojev tekočega traku in s svojim obsegom ne privajajo delavce v psihozo »sifozskega« dela, ki mu ne veš rezultata, razen ob periodičnih in letnih obračunih.

Imamo pa določeno kategorijo del in nalog, ki pa verjetno zahtevajo pogostejše prekinitev med delom. Gre predvsem za lakirnice in galvaniko. Tu ne gre za vprašanje telesne dinamike oz. dejavnosti, temveč za škodljiv pliv delovnega okolja na človeka. Ne glede na to, kako moderni so ti obrati ostaja dejstvo, da tudi v najmodernejših pri nas instaliranih ni moč v celoti odstraniti kislinskih hlapov, disperznih delcev barve, hlapov topil, itd. Če k temu dodamo, da so postroji pri nas že dokaj priletni in ne najmodernejše tehnologije, ta dejstva postanejo še bolj opazna in upoštevanja vredna. Sedaj se to vprašanje ureja na ta način, da

Planinski izleti v januarju in februarju

Osankarica, Dražgoše

Leto je mimo, občni zbor našega planinskega društva je za nami, za nami je že letos tudi več vzponov, pohodov in srečanj. Skratka, lahko smo ponosni na naše društvo, kajti niti enemu spominskemu planinskemu obeležju ne izostanemo.

Na Osankarici v mesecu januarju sta bila vsaj dva člana. To je bila naša planinska grča Robert, ki se piše Kastelic, tajnik našega PD IMP s tovarišem, ne vem mu imena. Pa saj ime ni najpomembnejše, važno je, da mi planinci spominov na teška partizanska prehojena pota ne pozabimo.

V februarju je bilo bolj razburljivo. Pohod po poteh Gorenjskega odreda ali bolje povedano Pohod v Dražgoše. 21. planincev, v tem snegu, burji ni malo. Da ne pišem na pohodu na Stol. Udeležil sem se ga tudi jaz. Povem vam, perfektno je bilo! Zato bom malo bolj opisal ta pomembni pohod na Stol. »Cig je fučkal« in kakih 1500 planincev nas je odpeljalo zarana iz bele Ljubljane (sicer je umazana, toda sneg je vse pokrnil). Na mah smo v Žirovnici. Dobiš kon-

tolni kartonček in pot pod noge. Sicer predvidena 3 ure, toda moja skupina jo je prehodila kar v štirih urah. Kaj hočemo. Smo bili bolj mladeniči. Tako hodimo pod Žirovniško planino, nekateri so celo dejali, da smo na vrhu te lepe gore, no kmalu zatem pa je spominsko obeležje padle borke Jeseniške čete, Justa Jensterle. Gremo naprej mimo betonske bajte in kmalu se ustavimo pod Stolom pri koči, ki se imenuje Valvazorjev dom. Vroč čaj se je prilegel, kakor, da bi vli vodo na apno. Vreme je bilo odlično, zjutraj malo zamegljeno, toda sonce je imelo svojo besedo. Res, izredno! Tu se je pričela svečanost, kajti do vrha Stola, kjer je padel soborec Justike, Jože Koder, nismo smeli iti, ker je bila pot prenevarna. Snega je bilo preveč, da bi tvegali žrtev po nepotrebnem.

Gorovniki so se vrstili eden za drugim, predajali večkratnim pohodnikom spominske značke, knjižice itd. Jaz sem bil žalosten, kajti dobiti bi jo moral, toda nimam več tiste prve legitimacije, da bi lahko dokazal, koliko-krat sem že bil na tem pohodu. Izgubila se je. Po proslavi in tovariškem srečanju smo se srečno vrnili v Žirovnico od tam pa domov. Omenil bom pa samo en dogodek.

Na poti nazaj se mi je pridružila skupina Primorcev iz Nove Gorice. Gremo, zbijamo šale in podobno. Oni so bili prvič na Stolu. Ko pa pridemo do zadnjega spusta, malo strmine, to je še 10 minut hoje do česte, mi zavpije eden od teh soudeležencev, bil sem pred njimi okrog 20 metrov »Čika, koliko imamo do ceste?« »Petnajst minut,« mu odgovorim, čeprav sem cisto že videl. Tedaj mi pravi: »Sedaj bomo pa popili vsak en sluk pravega domačega terana.« »Dobro,« rečem, »saj smo že na varnem.« Vzame steklenico iz nahrbtnika, hoče potegniti, pa mu spodrsne in se prikotali prav do mene. »Kje imaš sedaj teran?« Ga vprašam, on pa žalosten pove »Ma oštja, imel sem ga dve flaši, tudi druga se je razbila.« In res je bilo tako. No, on je jedel sneg rdeče barve, jaz sem se mu pa smejal, čeprav bi ga potegnil kar za štir.

Ko smo prišli do gostilne, kjer smo oddali kontrolne kartončke, je isti Primorec pridrvel do mene. »Sedaj imam zopet teran, samo ta je ustekleničen!« Tako dobiš v naših lepih hribih znanec in ljubitelje narave.

BORIS ČEBULAR

Planinci vabijo

16. aprila na Lubni

V program izletov PD IMP je tudi izlet 16. 4. 1983 na Lubnik. Zbirališče je v Ljubljani pod uro pred železniško postajo ob 6.30.

Avtobus za Škofjo Loko ima odhod ob 6.50, tam prestopimo na drugega, ki vozi po Selški dolini do vasi Praprotno (rojstva vas pevec »Fantov s Praprotna«) Od tu gremo peš skozi vas Sv. Tomaž (ima dobro domače žganje), nad kmetijo »Zalubnikar« do sedla z razgledom na obe dolini Selško in Poljansko, in naprej po gozdu do vrha Lubnika (1027 m) k domu »Borisa Ziherla«, imenovanega po rojaku iz Škofje Loke — znanega revolucionarja in političnega delavca. Ho do tu imamo 2—3 ure.

Na povratku imamo dve varianti in sicer po grebenih ali skozi Gabrovo. Odloča večina, vendar bi mogoče bila boljša skozi Gabrovo, ker pridemo po tej poti do Loškega gradu in si lahko ogledamo muzej — zelo zanimivo.

Oprema naj bo primerna za srednjegorsko področje (dobri čevlji, vetrovka pa tudi dežnik in seveda ne pozabite na hrano za eno ali dve malici).

Ne bo vam žal, če se udeležite izleta, zato vam jamčita domačina, bosta vodila izlet Marinka Žontar in Bernard Klobučar (Oča). Nasvidenje: »Če greste z nami, boste prijetno preživeli ta dan.«

BERNARD KLOBUČAR

Planinski izlet v marcu

Bili smo na Grmadi

V soboto, 19. marca je PD IMP organiziral izlet po Polhograjski dolini iz Medvoda na Govejek, Tošč, Polhograjska Grmada, Katarina in preko Toškega čela v Podutik. Izleta se je udeležilo 8 planincev.

Vreme je bilo zjutraj malce megleno, a ravno pravnjše za hojo. K smo prišli na Grmado, je posijalo sonce in odprl se nam je lep razgled po okoliških hribih. Na poti z Grmade smo na Topolu srečali skupino šolarjev, ki so imeli komemoracijo ob spomeniku NOB. Tudi mi smo se udeležili proslave in nato nadaljevali pot naprej.

Izlet je vodil Milan Grčar, k uspehu pa je pripomogel tudi tajnik PD Robert Kastelic, ki ima pod Katarino znanca s počitniško hišico. Ogled sili smo se pri njem in postregel nas je s prvim domačim vinom.

NEVENKA GRČAR

DO Panonija

Požrtvovalni krvodajalci

V IMP DO Panonija so lani ustanovili aktiv krvodajalcev. Vključili jih je 75 delavcev — krvodajalcev ki se udeležujejo te humane akcije. Lani so darovali 44 litrov krvne plazme. Vključevali se bodo tudi proslave ob 30 letnici krvodajalstva na Slovenskem.

V mesecu marcu 1983 je darovalo 21 delavcev Panonije kri in sicer: ALBERT Karel (27), BARANJA Oto (16), BOGDAN Janez (3), CIPOT Slavko (4), FERKO Zlatko (8), FAJS Boris (2), GORČAN Koloman (30), GORČAN Stanislav (8), GOMBOC Karel (1), HORVAT Franc (8), HORVAT Andrej (11), HAUKO Janez (18), HORVAT Franc (6), JAMBOR Vladimir (8), KUCHAR Franc (41), NEDELJKOVIČ Francka (17), NOVAK Jože (29), RIBAŠ Branko (1), SMODIŠ Slavko (6), ŠKRJANEC Boris (51), ZVER Dominik (4).

F. V.

Narava zeleni, cvete

Mi imamo pa odmor med zidovi

Delovne naloge zaradi tehnike opravljamo vedno lažje, torej se telesni naporji zmanjšujejo, duševno pa nekateri poklici ljudi zelo obremenjujejo, pa tudi drugi tempi našega življenja, ki ima toliko raznovrstnosti, terjajo, da znamo skrbeti za svoje zdravje, da telesu vseeno damo določen napor za utrditev. To skrb imenujemo tudi — rekreacija.

Nekdaj je bila na Trati kar precejšnja športna dejavnost. Bila je dobra strelska ekipa z zračno puško, tekmovali so tudi v kegljanju, malem nogometu, v smučanju (no tega je še sedaj nekaj), pomerili so se tudi v šahu in še kje, na dvorišču tovarne so, čeprav v stiski, igrali odbojko. Vse te športne vrste so kajpak zajemale zelo majhen del kolektiva, če odštejemo planinstvo, ki je nekdanje zajelo okrog 18 odstotkov zaposlenih, medtem ko ostalih tri četrtine kolektiva ni imelo športnega ali vsaj rekreacijskega delovanja. No, dela doma pa tudi niso za vse enako koristna za telesno utrjevanje.

Po pohodu pod zimskim in mrzlim Snežnikom mi je pred postavnim dekletom ušla misel, da bom kmalu zapisal: »Tisti, ki dosti sedijo, bodo imeli pri 50 letih ploščate zadnjice, trde sklepe in ohlapne mišice.« Hitro mi je stresla svojo oceno. »Tudi jaz dosti sedim, zato pa hodim po hribih.« »Se ti kar pozna, dinamika si in jezik ti dobro gre,« jo pohvalim. Pa kaj, to je bilo tam. Kaj pa doma?

Za kako množično rekreativno dejavnost na dvorišču tovarne ni bilo pogojev. Komaj za odbojko so dobili prostor med zaboji. Zdaj imajo drugje to čisto po predpisih urejeno ali kaj, ko je ne igra več delavcev kot ena ekipa, ostalih okrog petsto pa svoj polurni odmor za malico prebije kje v svojem delovnem okolju, čeprav bi jim nekaj sto po 15 minut dnevno lahko uživalo svoj počitek onkraj zidov. Sprehod okrog zidov, za katerimi so v službi, je pokazal, da med odmorom v toplem sončnem dnevu niso odšli pred tovarno, pisarne, ampak so čakali čas za delo ob cigaretki za mizo ali kje drugje.

Ker je tako (in to ni zdravo, imeti odmor za zidovi), obenem pa prostor vzdolžno od tovarne, kar kliče, da ga izkoristimo, uredimo v sprehajališče, postavimo mrežo za košarko, odbojko, kak drog, vrv, recimo kot imajo v marsikateri osnovni šoli za telesno dejavnost. In če bi ta možnost bila, pa čeprav le improvizirana, do nameravane graditve nove tovarne, bi se interes za rekreacijo med delom ob prvilnem razumevanju moral dvigniti, da bi dopoldne ne gledali samo sprehajalk iz sosednje tovarne, ampak, da bi tudi mi preživeli minute odmora, recimo, na »športnem igrišču«. Poskusimo!

V tozdu Itak delavci že nekaj let igrajo med odmorom odbojko in šah. Dokler so bili še v stari Tratin tovarni, so odbojko igrali na dvorišču. S preselitvijo v novo tovarno pa so dobili igrišče ob novem poslopiju, kjer je prostor za ta namen asfaltiran. Odbojko igrajo med odmorom predvsem proizvodni delavci. Odbojkarska grupa je stalna in igra redno vsak dan, če le ni prevelikega naliva. Rekreacija med odmorom ni le sprostitve, ampak je hkrati trening za tekmovanje v okviru občinske trilete lige. Za igranje odbojke je sindikat tozda nabavil mrežo, žogo in dres. Za prihodnje se delavcem odpirajo možnosti tudi za druge športne panoge, ki jih je mogoče gojiti na prostem, saj je zadaj za tovarno dovolj travnikov za pripravo terena za nogomet, tenis. Prostor bi lahko uredili z delovnimi akcijami in z delno finančno podporo delovne organizacije IKO. (Foto: M. P.).